

EDITORIAL

Any de traspàs

Qui ens ho hagués dit, que LA TOSCA il·lustraria la coberta del número de Festa Major amb un acte parlant d'una malaltia, enlloc de triar una fotografia de la Cabra d'Or, de la represa del Musical, de la quarantena edició de la Caminada Popular o dels Gegants, imatges que associem de seguida amb la Festa Major.

I és que es fa difícil parlar d'altra cosa, enguany, perquè la pandèmia ha penetrat totalment les nostres vides i condiciona qualsevol decisió que prenguem. Després de tres mesos tensos i llargs creïem, almenys, de poder reposar mínimament aquest estiu i fer un parèntesi, però, amb paraules d'una metgessa de Moià a l'acte del Parc, ni vam poder saltar l'onada, ni hem escapat del tsunami i estem bussejant en unes aigües tèrboles i amb un aire enrarit. Amb l'expansió dels rebrots, algunes de les previsions sobre les activitats d'aquest estiu, prudents, que conté la revista, poden ser paper mullat quan llegiu aquesta TOSCA.

Amb condicionants, una de les activitats que s'han pogut portar a terme ha estat la Universitat d'Estiu del Moianès, que sembla ben consolidada i que amb la difusió del patrimoni de la comarca per part dels millors especialistes i amb una taula per parlar del Covid ens ha fet adonar del capital social que disposa el Moianès, amb un personal mèdic i investigador de primera línia, i com una comunicació

clara, no edulcorada, dels perills de la malaltia, també són paraules que curen, perquè la nostra salut mental i emotiva s'enforteix en ser conscients de la realitat, i permet afrontar millor les pors en aquest temps de desori: la realitat de la malaltia evoluciona constantment, i és lògic que les decisions polítiques s'adaptin als canvis. Però els missatges poc clars, contradictoris i l'assenyalament d'unes administracions i partits a d'altres dificulten que la societat accepti els sacrificis, sense una mínima credibilitat de l'emissor, ja que l'obediència acrítica no és pròpia de societats avançades.

Com ja vam publicar en el número anterior de LA TOSCA, sabíem que la Festa Major d'enguany seria d'excepció, a Moià, a la comarca i a tot Catalunya. Creïem, però, que amb el bon temps, aquest estiu podríem nedar fins a la platja i respirar a la superfície de l'aigua, però no ha estat així, amb la profusió dels rebrots. Els riscos per a la salut alenteixen l'activitat econòmica i comercial i els cartells de «traspàs» es van veient a les persianes dels comerços tancats dels carrers d'arreu, uns anuncis que, malauradament, s'aniran extenent aquesta tardor, com una pandèmia. L'any 2020 és un any de traspàs, en molts sentits, i voldríem que, enlloc de durar un dia més, s'escurci perquè ja és un *annus horribilis*.

Malgrat tot, no podem caure en el pessimisme. Bona Festa Major!

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
Entrevista a Gabriel Roselló, regidor de Cultura. <i>J. Clarà</i>	5
Davant la pròxima festa major. <i>Clarà, Font, Portet, Riera</i>	9
La música, confinada. <i>E. Permanyer</i>	15
Actes i esdeveniments	16
La UEM, amb el patrimoni històric i natural. <i>UEM</i>	16
Taula sobre el coronavirus, a la UEM. <i>X. Rius</i>	18
Les entitats informen	20
L'Escola Internacional de Cinema del Moianès, en marxa	20
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	21
Museu de Moià	22
La Fundació Impulsa aposta per la Formació Professional	24
Moianès	26
Agressió ultra a Collsuspina. <i>X. Rius</i>	26
Els 80 anys del nostre amic Tonet de Castellcir. <i>F. Rochel</i>	27
Pericos a l'Estany. <i>D. Prat</i>	30
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	32
Perfils	34
L'Espai Harmonia de Montbrú, una altra ... <i>J. Font</i>	34
Sopa de lletres	38
El racó dibuixat	38
Des de la finestra. <i>X. Vidal</i>	38
Lletres	40
Carrers buits a Moià. <i>M. Baqués</i>	40
Un treball enriquidor i bonic. <i>G. Bernat</i>	42
Artista de colors. <i>Alumnes cycle mitjà de l'Escola J. Orriols</i>	44
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	46
Successos	48
Tres mossos ferits, dos de gravetat, a Moià. <i>J. Font</i>	48
Esports	50
Antics futbolistes del C.E. Moià (7): <i>J. Valldeoriola. J. Riera</i>	50
Continuaré caminant. <i>M. Gutiérrez</i>	52
Una mica d'història	55
El salvament de la imatge de sant Sebastià. <i>J. Rosell</i>	55
Publicacions	60
Breus	61
Moviment demogràfic	62
Necrològiques	63
Dades meteorològiques	66

Fot. UEM

VIDA MUNICIPAL

Gabriel Roselló, regidor de Cultura: «Hem apostat per mantenir la festa major»

Jaume Clarà

Gabriel Roselló

una concorreguda taula rodona sobre el coronavirus al parc municipal. Són temps d'incerteses, en què es va decidint què es pot fer i què cal suspendre de la nostra festa major. Per això, amb decisions preses i altres temes pendents de tancar, i amb la incògnita de com estarà la situació sanitària d'aquí a cinc setmanes, la conversa no pot deixar de tenir un cert to de provisionalitat.

Comencem amb un parell de qüestions relacionades amb l'inici del període estiuenc: l'obertura de la piscina i les XXIV Jornades Esportives (el casal d'estiu municipal).

Jo vaig tenir molt clar que havíem d'obrir la piscina municipal el dia previst, el 20 de juny. Ens ha portat una certa feina d'adaptació a la normativa, però n'estem molt contents. Precisament avui hem tingut una inspecció de Sanitat en relació amb les mesures del Covid i no hi han trobat cap pega.

Però pocs dies després de l'obertura hi va haver un problema tècnic que en va motivar el tancament, oi?

Sí, va cedir un tap del filtre, a la sala de màquines. En trencar-se aquest tap, es va inundar tota la sala. Això va passar un dissabte de bon matí i fins al dilluns següent no hi vam poder entrar, i després

La festa major es presenta a Moià, i arreu, d'una manera atípica. Per això hem volgut parlar-ne amb el regidor responsable de la seva organització, Gabriel Roselló, titular d'Esports, Cultura i Teixit Associatiu. Ho fem, via telefònica, quan falten unes cinc setmanes per a la seva celebració. Ja fa uns quants dies que els nous casos de Covid-19 tornen a estar en creixement, hi ha hagut el confinament perimetral del Segrià, a Moià ha hagut de tancar per un cas de positiu el restaurant Les Voltes de Sant Sebastià i la Universitat d'Estiu del Moianès ha organitzat

Fot. C.I.C. - Moià

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Rúaix, Elvira Vilardell
 Administració: Eduard Gómez
 Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
 DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

d'una feina titànica vam poder tornar a obrir el divendres.

S'hi han hagut de prendre mesures especials?

Pel tema del Covid hem d'evitar el creuament de fluxos, que la gent que entra es trobi amb la que surt. L'entrada és igual, simplement no s'ha de deixar l'abonament, només ensenyar-lo, i vas al vestuari o a la piscina, però no pots tirar enrere; hem fet una porta nova des de la gespa; quan estàs a la porta, truques i des de recepció t'obren i marxes. No hi ha servei de bar, perquè estava a la recepció i no tenia sentit si volíem que no hi hagués creuament de fluxos. Les dutxes no es poden fer servir. Aquesta setmana s'ha pogut obrir la pista de bàsquet annexa. Actualment a la gespa hi ha l'aforament màxim habitual, però a dins de l'aigua l'aforament a la piscina gran és de quaranta persones, i a la petita, de dotze. Però fa una setmana aquesta limitació era de quinze i cinc, respectivament. De moment, la piscina està molt tranquil·la.

També cal dir que s'hi han fet diverses millores: hem canviat el dipòsit dels àcids, la sorra dels filtres per boles de vidre, hem comprat una cadira elevada per al socorrista, una corxera nova i el seu recollidor... Ens hi hem gastat uns 25.000-30.000 euros, que estaven pressupostats.

Una altra de les activitats són les Jornades Esportives.

Sí, és el casal d'estiu organitzat per l'ajuntament i que gestiona el Consell Esportiu del Bages. S'ha mantingut igual.

Només canvia que els grups de nens, deu com a màxim, són sempre els mateixos durant la setmana. Fan activitats de jocs que intenten evitar el contacte directe. Es fan controls de temperatura matí i tarda (és l'únic casal a Moià que obre a la tarda, de tres a cinc) i desinfecció constant del material que es fa servir. El nombre d'inscripcions és de 25-30 nens per setmana, fins i tot una mica més que l'any passat. Les activitats són molt interessants: avui han anat a les Coves del Toll, ahir a l'hípica El Serrat... Com els altres casals, van dos dies a la setmana a la piscina municipal i s'ha organitzat per dies i hores perquè els diversos casals no hi coincideixin.

Entrem ja en el tema que motiva aquesta entrevista. Com es planteja des de l'ajuntament la festa major?

Com a regidor de Cultura, i amb el suport de l'equip de govern, hem apostat per mantenir-la. Volem fer la festa major! El meu objectiu era concentrar els actes del dia 14 al 17 d'agost. El cap de setmana anterior sempre hi havia alguna activitat i uns dies abans la Cabra d'Or. Jo en volia prescindir i centrar-me només del 14 al 17, però una vegada et vas posant en solfa, veus que hi ha activitats que també es poden programar tranquil·lament, i que si no les fas el cap de setmana abans, llavors se't sobreposen i no les pots fer.

Creiem que, tot i la situació difícil que estem vivint, s'ha de trobar la manera de tirar endavant la festa major i aconseguir passar uns moments agradables. Serà

una festa diferent. Tots els actes seran a l'aire lliure i haurem de mirar com limitem la capacitat i les mesures de seguretat corresponents: control d'aforament, espai, desinfecció, fluxos de gent, etc.

L'escenari principal serà el parc municipal, però com que hi ha activitats que coincideixen a la mateixa hora, farem servir el pati de l'escola pública. Sigui on sigui, haurem de tenir controlada la gent que hi va.

L'altra cosa és que tot el que teníem previst des de fa mesos i que hem hagut de readaptar o anul·lar. Per exemple, El Musical, que, en no haver pogut assajar durant tot el temps del confinament, s'ha hagut de suspendre. Els concerts de nit més estrelles, que agraden al jovent, tampoc no es podran fer: no posaràs un grup d'aquests *xulos* amb la gent asseguda! I això que teníem reservat des de l'octubre, entre altres, el grup Gertrudis. Amb tots ells hem agafat el compromís de contractar-los l'any vinent, però demanen si els podem fer el compromís amb una bestreta: tot això està pendent de l'autorització d'Intervenció, a veure si és possible...

També hem hagut d'anul·lar la cercavila de gegants, els balls populars, el vermut popular, el matí de la Festa de l'Arbre Fruiter, la festa de l'escuma, la festa de l'aigua..., tots aquests actes en què no pots tenir la gent asseguda i controlada. Aquest any, com a novetat, volíem fer un correfoc, que també hem hagut d'anul·lar.

Així no hi podrà haver cercaviles ni Cabra d'Or?

Amb els de la Cabra d'Or, demà hi tinc una reunió, però m'han passat que els agradaria fer el de sempre: la cercavila, anar a buscar la cabra a Coromines, mantenint les distàncies... Però això no és possible i, com que el responsable final és l'Ajuntament de Moià, jo el que els vull proposar és que facin alguna cosa com els Geganters, tipus teatre, però no cercavila.

Respecte a les cercaviles de gegants, els mateixos Geganters van ser els qui no van veure viable fer-les, i nosaltres tampoc no l'hi veiem. Van proposar fer una representació teatral relacionada amb els gegants, un espectacle d'una hora i poc més.

Amb tants actes que s'han de suspendre, s'ha pensat a substituir-los per d'altres?

Sí. Una és el pregó participatiu que dirigeix en Quim Vila. No en dono detalls per no trencar la sorpresa.

També ho aprofitem per a provar coses noves que fins ara era arriscat de fer perquè són coses més alternatives. Aquest any és ideal per a veure com encaixa i per a valorar si en edicions normals s'hi pot incloure. Farem un vespre-nit de recitals de poesia a base de música trap, amb artistes locals. Això serà la nit del 16, i en la del 17 una fusió de música clàssica, amb l'Orquestra de Música del Moianès de l'Espai Musical, amb música *techno* i projeccions làser i de llums.

De cara als adolescents, i en substitució dels concerts i els djs, s'organitzarà una nit a la piscina amb servei de bar,

Fot. C.I.C. - Moià

Fot. Àlex Mur

bany nocturn i música *chill-out*. No podem tenir abandonada la gent més jove i, si no podem fer un gran concert al parc, mirarem de muntar una sessió de piscina de nit. I com que teníem contractat un dj per a acabar les festes del parc, el repesquem per posar-hi música més tranquil·leta. És una prova pilot.

Altres actes a destacar?

El cap de setmana del 8-9 d'agost, la nit del 9 ens ha ofert venir el Mag Lari. I el dia 8 fem les havaneres, amb el grup Cavall Bernat, a la part de baix del parc. Els Geganters no tenien clar si fer-les o no, i en una reunió vam acordar de fer-les. Seran gratuïtes, perquè aniran a càrrec de l'ajuntament. Ells s'encarregaran del rom cremat i de sortejar alguna panera.

I alguna cosa més?

I tant! El dia 14 d'agost portem una obra de teatre, *El motivador*, amb Fel Faxedas, ex-Teatre de Guerrilla. L'orquestra Rosaleda la mantenim, però només per al concert, no per al ball. I una cosa interessant —a veure si l'aconsegueixo— és que els concerts els retransmeti Ràdio Moià perquè els pugui escoltar qui no es pugui desplaçar o des de les residències geriàtriques... També intentarem fer dues nits de cinema a la fresca a la plaça del CAP.

Respecte a la Festa de l'Arbre Fruïter, el que és la part del matí no es farà. L'acte de la tarda sí que el volem mantenir, encara hem de veure en quin format, potser amb la intervenció d'alguna cobla. Com que els sardanistes no poden ballar, ens han demanat de fer algun concert de cobla.

El meu objectiu és també que el dia 15, a la part superior del parc, a l'ombra, es munti un vermut musical. Com que no es farà el vermut de festa major a la plaça de l'església, intentarem fer-ne una variant: un vermut en petit format, en dos torns potser: et donaran un tiquet que bescanviaràs per beure i alguna cosa per a picar, mentre anirà tocant un grup de música local. Intentarem decorar una mica el parc.

I, per als més petits, també farem jocs infantils de fusta, pista d'excalètric, teatre amb la companyia moianesa Pam i Pipa i un espectacle infantil de la Companyia Anna Confetti, sempre mantenint els nivells de seguretat i aforament.

Hi haurà alguna activitat esportiva?

De les activitats esportives, el Trail volia tornar a organitzar la pujada a la costa de la Creu; però, donada la situació actual en què s'han d'evitar els avituallaments i les aglomeracions, cal portar mascareta, mantenir distància, etc., no té gaire sentit fer-ho; és una activitat familiar on part de la gràcia és la trobada de la gent i fer bullir l'olla, abans, durant i després de l'activitat.

Aquesta situació es repeteix amb l'entitat Bike Moià, que també volia muntar una passejada familiar en BTT, però no té justificació, pels condicionants que s'han de complir. El GEMI sí que muntarà una caminada alternativa; prèviament marcaran el recorregut i el dia 9 d'agost qui vulgui fer-la, la podrà fer lliurement, no hi haurà inscripcions ni avituallament.

En els actes que es realitzen s'hauran de prendre més mesures de seguretat de les habituals. Això representa haver de disposar de més personal?

Com que es fa molta cosa al parc, amb l'equip de govern i voluntaris trobarem ajuda, tothom té ganes de col·laborar.

Avui he demanat comptadors d'aforament. És clar que hem de delimitar zones, hem de tenir gent vigilant, hem de vetllar

perquè es compleixin les mesures, posar-hi gel desinfectant... Una mica com fem a la piscina... Farem tot el necessari per estar tranquils. I amb mascareta! Serà estrany, però s'ha de fer. No podem anul·lar la festa major. Ens hem d'adaptar i passar uns bons moments. I a veure què passa d'ara fins a mitjans d'agost, perquè potser hi haurà coses que no es podran fer o que s'hauran de canviar...

Davant la pròxima festa major

Jaume Clarà, Josep Font, Roser Portet, Josep Riera

LA TOSCA ha volgut contrastar amb algunes entitats i col·lectius que acostumen a organitzar activitats per la festa mojar com estan vivint aquest any del coronavirus. Com els ha afectat el Covid-19 en les activitats que habitualment organitzen per la festa major? Quines continuaran fent?, quines hauran de deixar de fer? Fan alguna proposta nova en substitució d'altres que ara s'han d'anul·lar? Quines mesures de seguretat tenen previst prendre?...

A continuació us oferim les respostes obtingudes.

Geganters de Moià

Ens respon el seu president, Leandre Ubasart:

«Als Geganters de Moià ens ha afectat de ple, començant per la 38a Trobada de Gegants que s'hauria d'haver celebrat el dissabte 25 de juliol i que es va suspen-

dre un mes abans. Les circumstàncies actuals no permeten aglomeracions de persones al carrer, i per a les colles geganteres tampoc no és viable, perquè calen mesures preventives molt concretes que no permetrien el correcte funcionament de la trobada.

»Pel que fa la cantada d'havaneres que cada any organitzem el primer dissabte d'agost, s'ha hagut d'adaptar. Enguany es farà el segon dissabte, 8 d'agost, a l'esplanada de baix del parc municipal, ja que així permetrà de posar les distàncies de seguretat entre el públic assistent.

»On notarem el canvi gros serà en la festa major. Els Geganters entenem que una festa major sense gegants no és una festa major. Des de fa temps tenim clar que fer les tradicionals cercaviles és totalment impossible, pel fet que la nostra vila els carrers s'inunden de persones cada any. És per això que s'ha estudiat una ma-

Fot. C.I.C. - Moià

Fot. C.I.C. - Moià

nera perquè els vilatans de Moià puguin veure ballar els seus gegants. La nostra proposta és centralitzar-ho tot en un mateix espai gran. Per tant, tot el públic estarà assegut. Presentarem una cosa diferent de les cercaviles i que alhora creiem que serà atractiva tant per a nens com per a grans, però per a saber-ne els detalls caldrà esperar al divendres 14 d'agost a la tarda.

»Sembla que no, però la cultura popular està molt afectada, ja que el contacte entre persones és molt habitual, com ara els castellers, les sardanes i inclús els gegants. Ens caldran unes mesures preventives molt concretes que us resumim amb tres punts: evidentment, mascareta per a tots els membres (excepte pels grallers quan toquin); els grallers hauran de tocar amb 1,5 m de distància; només s'adjudicarà un portador per gegant, ja que posar-se sota les faldilles dels gegants i que es vagin fent canvis de portadors pot ser un clar risc de contagi.

»Els Geganters de Moià prendrem totes aquestes mesures i les que calguin per al bon funcionament de l'acte i que els vilatans de Moià puguin tornar a gaudir dels seus gegants.»

GEMI

Ens respon, presencialment, al rocòdrom del parc en Jordi Soler, president del GEMI:

«Just avui, dia 16 de juliol, acabem d'anul·lar una excursió al Pic de Mauber-

me, un dels cims més emblemàtics de la Val d'Aran, que havíem de fer el pròxim 25 de juliol. Hi anàvem amb autocar i havíem reservat tot un refugi de muntanya per al GEMI, però aquesta setmana, amb les notícies dels rebrots, la gent va agafant por i són força hores de viatge amb autocar, cosa que sempre comporta riscos. Hem decidit que el més prudent era anul·lar l'ascensió. És clar que les sortides massives queden compromeses, a curt termini.

»Ja vam haver de renunciar a la travessa Moià-França la passada Setmana Santa. També hem tingut el rocòdrom del pavelló, La Ratera, tancat tres mesos, però ja hem pogut tornar a obrir-lo. Hem pogut reprendre les matinals, que fem el primer diumenge de cada mes. En la del mes de juliol érem una cinquantena de persones. Ens vam dividir en dos grups i, amb distància i a l'aire lliure, és una activitat del tot segura.

»El que ens sap més greu és que no podem organitzar la Caminada de la Festa Major. És impossible, perquè ve molta gent i no es pot garantir el compliment de la distància entre les persones, i menys amb els avituallaments i la manipulació d'aliments que comporta, etc. Ens dol perquè enguany era la "Quarantena caminada" i arribar a quaranta anys l'havia convertida en la caminada de més tradició a Catalunya. Quan vam començar la Caminada Popular feia tot just dos anys que havien començat aquest format d'excursió a Sagàs, que llavors era tot una novetat

a Catalunya. Però a Sagàs ja fa anys que van deixar d'organitzar-la. Havíem preparat una edició molt especial, amb sorpreses que preferim no revelar, perquè ja celebrarem la quarantena l'any que ve. Aquest any, farem una caminada una mica simbòlica, per mantenir mínimament present la caminada. Organitzarem una ruta perquè la gent, pel seu compte si vol, vagi a caminar, però no podem organitzar ni sortida ni arribada oficial i encara menys els avituallaments. Per al GEMI la Caminada és com la primera passa dels actes de la festa major i lamentem molt no poder fer-la.»

El Musical

El Musical va arribar a la 13a edició l'any 2017. Ja formava part de les activitats anuals de la festa major, però els dos darrers anys no s'ha fet. Enguany tenien pensat reprendre l'espectacle. Preguntem als organitzadors: Elena Serra, Marta Serra, Olga Valldeoriola, Marc Alcantarilla i Verònica Merino.

«El 2017, i després de tretze anys interromputs de Musical, vam decidir descansar per tal de carregar piles, i aquest any ja ens vèiem capaços de tornar-hi. Vam fer un sondeig el setembre de l'any passat per veure com responia la gent i ens van respondre positivament més de 120 persones. Això ens va fer adonar que la gent en tenia ganes i vam decidir engegar de nou.

»Aquest any vam començar els assajos molt aviat i, de fet, el mes de desembre ja estàvem preparant alguns números. El total de gent implicada entre participants, tècnics, atrezzo i vestuari és d'unes 120 persones.

»El Covid-19 ens va fer parar en sec els assajos i ha sigut impossible poder trobar la manera de reprendre'ls. Les normes vigents en matèria de distància social, el nombre de persones dalt d'un escenari i el nombre d'espectadors permesos fan impossible que aquest any un espectacle com El Musical es pugui fer tal com era fins ara.

»Com que ja havíem començat a treballar l'espectacle d'aquest any, el que farem és guardar-lo i, si l'any que ve és possible, el farem. Esperem que la gent estigui igual de motivada que aquest any i puguem tornar a la normalitat al més aviat possible.

»En un principi vam pensar de fer alguna cosa alternativa, però no podíem garantir que complíssim les normes de seguretat i, per evitar riscos, vam decidir no fer res i posposar l'espectacle per al 2021.»

Parròquia de Santa Maria de Moià

Parlem amb Mn Fulgence Hitayezu, rector de la parròquia, sobre com es veuran afectades les funcions parroquials pel Covid-19.

«Els dies de la festa major, a la parròquia fem tres celebracions durant tres

Fot. Elisa Roca

Fot. El Musical

dies seguits: el dia 15 d'agost, festa de la Mare de Déu Assumpta, patrona de la parròquia; el dia 16, pels difunts traspasats des de la festa major de l'any passat, i el dia 17, en homenatge a la vellesa. Aquestes tres celebracions es mantindran. Això sí, amb les mesures de seguretat sanitària, com, per exemple: desinfecció de la nau de l'església, abans i després de la missa, amb aparells nebulitzadors; ús obligatori de la mascareta; rentar-se les mans amb gel hidroalcohòlic en entrar i sortir de l'església; mantenir la distància física entre les persones, tant en els bancs com també a la fila de la comunió. A més a més no hi haurà cantors en els bancs; el gest de pau se substituirà per un altre gest que eviti el contacte directe, i en rebre la comunió no es pronunciarà la paraula "Amén" sinó que es farà abans, de manera comunitària, cadascú des del seu lloc.

»El dia de l'ofici de festa major l'assistència estarà limitada a dues-centes vint persones, a raó de dues persones per banc, segons les mesures de seguretat sanitària. Tenint en compte que en aquests darrers anys, en situacions normals, no hem superat les dues-centes persones, hi haurà lloc per a tothom qui vulgui assistir-hi. Quant a la pujada al cambril, aquesta vegada venerarem la imatge de la Mare de Déu des dels bancs. No podem pujar-hi pels següents motius: l'accés és molt estret i perillós per a algunes persones, ja que tant a la pujada com a la baixada cal necessàriament l'ús

de la barana i això representa un risc de contagi, i a més a més no es pot tocar ni besar cap imatge.»

També preguntem al rector per la campanya feta des del *Full Diocesà* «La parròquia necessita la teva col·laboració»: «A causa del confinament les parròquies no han pogut celebrar cap funció i les aportacions i ofrenes s'han vist molt reduïdes, mentre les parròquies han hagut de fer front a les despeses corrents i algunes d'extraordinàries. Els donatius, que poden desgravar fins al 80% segons l'import, es poden fer a través del web: www.parroquies.bisbatvic.org.

Finalment, Mn. Fulgence ens informa que per al dijous 13 d'agost a les cinc de la tarda hi ha prevista, a l'església parroquial, una missa d'homenatge al pare Mateu.

* * *

C.E. Moià

Ens atén, a les instal·lacions del club, el seu president, Paco Moral.

«El Covid ens va afectar molt directament, perquè vam haver de tancar tot el futbol, completament. Per sort, teníem quatre equips que anaven primers i al primer equip l'han deixat que pugui de categoria. En el futbol base, però, no han seguit el mateix criteri i els han fet quedar a la mateixa divisió en què estaven. Però ho celebrarem, com si tots quatre haguessin pujat de categoria, fent una rua, quan es pugui. Després, el que més ens ha afectat és que, com que no vam oferir servei,

vam haver de deixar de passar quotes, aquests mesos.

»Tenim una impressió d'incertesa total: aquí ho hem tingut tancat, obert amb un oferament del 30%, del 50% i del 70%, que és la situació actual. Tenim oberts el tenis, la piscina, i hem fet el campus d'estiu. Pel que fa al futbol, també estem començant a fer entrenaments individuals, sense partits.

»Ens anem adaptant a les mesures sanitàries i a les despeses que això comporta. Hem hagut d'adquirir termòmetre (per a prendre la temperatura als nois inscrits al campus), gel, mascaretes, catifes. I, a més, al migdia aturem una hora la piscina per desinfectar les instal·lacions i els vestuaris. Els vestuaris no els fem servir, de vestuari, perquè són llocs de pas separats d'entrada i sortida. Si haguéssim volgut mantenir els vestuaris, hauríem hagut de parar la piscina tres vegades al dia per a desinfeccions, a més del cost econòmic que això suposaria.

»A la piscina, amb les restriccions, no hem pogut vendre entrades i hem restringit els abonaments. També hem limitat les invitacions als socis, perquè no podríem trobar-nos en el cas que alguns socis no hi poguessin accedir en haver-hi gent de fora.

»Vam obrir la piscina el dia 20 de juny. Els primers dies, fins que es va acabar l'estat d'alarma, venia molt poca gent, s'hi sentien estranys. Amb les noves fases ja es van anar animant més. Amb les limitacions d'aforament no ens hem trobat, fins ara, que la gent s'hagi hagut d'esperar per a entrar. El que sí que hem de controlar

molt és la piscina petita, perquè de seguida s'omple.

»No tenim previst ni el partit de festa major, si no pot entrar-hi el públic. Ens han dit que el futbol començarà el 4 d'octubre, i farem entrenaments a partir de l'agost. També hem hagut d'anul·lar la piscina a la fresca i el "xiringuito" que fèiem a l'estiu.»

* * *

Cercle Artístic del Moianès

Ens respon, per correu electrònic, el seu secretari, Andreu Vilardell.

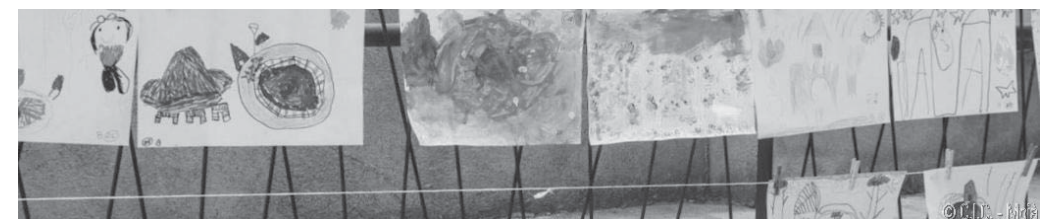
«El Covid-19 el primer que ha portat en el moment de planificar activitats és incertesa i inquietud, ja que pots organitzar una activitat i que en el moment de realitzar-la no es pugui dur a terme per recomanació de les autoritats sanitàries o no tingui acceptació per part dels participants per temor al contagi. En general, les activitats del cercle són compatibles i fàcilment adaptables a les recomanacions de les autoritats sanitàries.

»Aquest estiu es continuaran fent les activitats habituals: 36è Concurs de Pintura Ràpida a Monistrol, 3r Concurs de Petit Format a Monistrol, 54è Concurs de Pintura Ràpida de Moià, 36è Concurs de Dibuix Ràpid de Moià, 29è Concurs Infantil Miquel Lerín - Maria Vilardell, 32è i 33è *Sketchcrawl* del Moianès (4t de Monistrol i Moià, respectivament), i les exposicions habituals.

»S'adaptaran les activitats a les recomanacions, bàsicament garantint les dis-

Fot. C.I.C. - Moià

Fot. C.I.C. - Moià

tàncies i evitant contactes innecessaris. Per aquest motiu l'entrega de premis es farà en espai obert, es recomanaran pre-inscripcions telemàtiques als concursos, en les inauguracions no hi haurà pica-pica i seran minimalistes, i les exposicions es complementaran (o substituiran, si així fos recomanable) amb un catàleg virtual accessible per les xarxes

»Amb l'inici del desconfinament, des del cercle hem començat a fer activitats amb trobades físiques, sempre amb les mesures recomanades de distanciament i quòrum. S'han continuat les trobades del segon divendres: la de juny es va fer a la Torre de Casanova i la de juliol al jardí de Magadins Vell.

»El diumenge 14 de Juny vam iniciar la 4a Volta del Moianès fent *sketch* amb el 31è *Sketchcrawl* del Moianès, 5è de l'Es-

tany i el primer després del confinament. En aquesta 4a Volta ens hem marcat una temàtica més immersa en la natura; així, en la trobada de l'Estany vam dibuixar al rec de les Nogueres, a la font de Mig Prat i a la carretera Vella.

»Els dissabtes d'estiu, com ja vam iniciar l'any passat, busquem l'ombra per anar a dibuixar algun indret del Moianès, com a continuació de les sessions de dibuix del dissabte a la tarda. Fins aquest moment hem estat al Molí Nou, a la font del Molí del Castell de l'Estany i al camp de Golf de Montbrú.

»Durant el juliol s'exposen a la Biblioteca de Moià els dibuixos col·laboratius fets en la 3a Volta dibuixant pel Moianès, dibuixos que són fets a quatre, sis, vuit o més mans de diferents dibuixants.»

Revista número 62

Ja a la venda a la Casa Rafel Casanova i a les llibreries!

MODILIANUM REVISTA D'ESTUDIS DEL MOIANÈS

Les vicisituds d'un patronatge laic moianès: el retaule del Roser, de l'escultor Pau Sunyer i el daurador Magí Torrebruna
Josep Galobart i Soler

Quatre pintures de Joaquim Albareda (actiu 1594-1614†) en el retaule del Roser de Sant Joan d'Oló
Irene Abril Vilamala

www.modilianum.org

La música, confinada

Elvira Permanyer

La música s'ha vist relegada al no-res i tots els concerts previstos han quedat anul·lats o ajornats sense data arran de la pandèmia del Covid-19.

Orquestra de Collsuspina

Aquest dies s'estaria parlant de nou de les activitats musicals a l'entorn de les 13es Jornades d'Estiu de l'Orquestra de Collsuspina, programades per als dies 17-23 d'agost, amb els dos concerts ja habituals a Collsuspina i a Moià. Els responsables del projecte des del primer moment de la pandèmia varen decidir anul·lar tota activitat musical de cursos i concerts davant l'èxit de participació que es preveia, ja que era complicat poder assegurar les mesures higièniques recomanades pels responsables sanitaris i els ajuntaments.

Joventuts Musicals de Moià

Conseqüentment, Joventuts Musicals, que organitza durant la primera meitat de l'any el Cicle Joves Talents Maria Vilar-dell Viñas, només va poder celebrar dos dels cinc concerts programats. El Campus Musical del Moianès, que enguany era previst fer del 18 al 26 de juliol, dedicat a la música de cambra i a la improvisació, també ha quedat anul·lat, així com els concerts de professors i alumnes previstos dins l'*stage* i al final dels cursos. Per arrodonir el daltabaix, el Festival Viñas, que cada estiu era una cita obligada per als amants de la música, també ha quedat

anul·lat i, segons ens informa Nona Arola, només es manté, «si les circumstàncies ho permeten, el concert de l'AIMS previst per al 16 d'agost, tot i que en format reduït d'orquestra de cambra i aforament limitat». Segons la mateixa Arola, «l'edició d'enguany havia previst un seguit de concerts ben llaminers, que incloïen una nova actuació del programa ETHNO Catalonia de Jeunesses Musicals Internacional, que evidentment s'ha hagut de suspendre per la impossibilitat d'aconseguir els visats internacionals, amb participants vinguts d'arreu del món. També havia d'actuar el Cor Veus dels Amics de la Unió, que no tenen previst poder reprendre assajos fins al setembre, o el grup finalista del Fringe Viñas Festival Beat Voices. Un altre dels espectacles previstos era Tenors, una lectura dels tres tenors en clau d'humor, que ha suspès també la seva gira d'estiu.» Joventuts Musicals, si els rebrots ho permeten, pretén reprendre les activitats amb la programació normal d'hivern, amb les mesures de distanciament que facin falta.

Sardanes d'estiu

Les esperades audicions de sardanes al parc municipal dels diumenges d'agost, que cada estiu van disminuint, també han quedat afectades i no s'ha programat cap audició per la dificultat de mantenir les mesures d'higiene sorgides de la pandèmia (mans netes, mascaretes i distàncies físiques).

Fot. OdC

ACTES I ESDEVENIMENTS

La UEM, amb el patrimoni històric i natural

Universitat d'Estiu del Moianès – Univ. Ramon Llull / Consell Com. del Moianès

El Consell Comarcal del Moianès i la Universitat Ramon Llull organitzen la Universitat d'Estiu del Moianès, que enguany ha celebrat la sisena edició. Degut a la situació causada pel Covid-19, es va optar per realitzar només els dos cursos programats que es basaven en visites a l'aire lliure. Entre tots dos van assistir-hi cinquanta-sis persones.

El curs de Patrimoni històric del Moianès va ser dissenyat per l'Associació Cultural Modilianum amb la cerca del temari i els experts, i des del Consell Comarcal se'n va fer la gestió. En cinc sessions es feia un recorregut per cinc espais patrimonials de tipologies diferents de la nostra comarca, des del patrimoni arqueològic fins a l'industrial, passant pel civil medieval, el barroc religiós i el rural, amb reconeguts especialistes en els diferents àmbits.

Així, doncs, vam poder visitar el dolmen de Puig-rodó, a Moià, acompanyats per Xavier Oms, de la Universitat de Barcelona; el Castell de Castellterçol, amb Marina Miquel, de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural; els retaules de Sant Joan i Santa Maria d'Oló, amb Irene Abril, del Grup de Recerca d'Art Modern de la Universitat de Girona; el patrimoni rural que s'adapta al medi (molins, sitges, barraques) de Monistrol de Calders, amb Llorenç Ferrer, de la Universitat de Barcelona, i, per últim, la Colònia Jorba, l'única colònia tèxtil del Moianès, a Calders, guiats per Jaume Perarnau, del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

El segon curs va ser el de **descoberta dels valors naturals de l'espai natural del Moianès**, centrat en la vegetació, la fauna i la geologia. Aquest curs va ser dissenyat en col·laboració amb Pilar i Montse Clapers, de Gaia Guies, i Marta Fàbrega,

del Museu de Moià. Va consistir en una primera xerrada introductòria sobre l'espai natural del Moianès i la seva geologia, i després es van fer tres sessions pràctiques a la zona del Parc Prehistòric de les Coves del Toll, la primera centrada en la geologia, la segona en les comunitats vegetals i la tercera en la fauna del Moianès.

Volem agrair totes les persones i entitats esmentades que han fet possible aquesta nova edició de la UEM, així com també tots els col·laboradors que ens han ajudat en la gestió de les visites i espais; els ajuntaments del Moianès implicats, la Fundació Josep Maria de Anzizu, en Ricard Jorba de la Colònia Jorba, en Gustau Erill de Monistrol de Calders i totes les altres persones, sense les quals no hauria estat possible.

Davant la situació en què ens trobem vam decidir anul·lar els cursos que teníem previstos en espais tancats, entre ells el curs de *Mindfulness*, el de català i el de gestió de les emocions, però d'alguna manera la gestió de les emocions va ser més present que mai en la taula rodona *Viure amb el coronavirus* del dijous 9 de juliol, organitzada pel Consell Comarcal en el marc de la UEM, al Parc Municipal de Moià, i que va comptar amb prop de tres-cents assistents. Un agraïment també als ponents, que de manera desinteressada hi van participar, tots ells vinculats amb el Moianès: Àurea Autet, psiquiatra; Emma Carné, metgessa de família; Cristina Fillat, investigadora biomèdica; Dolors García, metgessa d'urgències; Xavier Lázaro, metge de família, i Xavi Márquez, infermer.

Per acabar, també cal esmentar que en l'acte es podia fer una aportació voluntària destinada a Càritas de Moià i que en total van recaptar 523,12 euros. Moltes gràcies de part de l'entitat!

Art barroc a Santa Maria d'Oló, amb Irene Abril. Sessió de fauna, amb Pilar Clapers (fot. UEM)

Taula sobre el coronavirus, a la UEM

Xavier Rius Sant

«Primer ens crèiem que podíem saltar l'onada, després el tsunami, però al cap de pocs dies ens vam adonar que no es podia saltar, ens havíem de ficar-hi i bussejar.» Així va descriure la seva experiència la Dra. Dolors García, cap clínica d'Urgències de Sant Joan de Déu de Manresa, en el col·loqui fet el 9 de juliol al parc de Moià, en el marc de la Universitat d'Estiu Ramon Llull del Moianès, acte al qual van assistir unes tres-centes persones. García va explicar com va arribar la pandèmia a l'hospital de Manresa, pocs dies després que acabés de passar l'epidèmia de la grip i amb una sanitat minvada per les retallades. I va valorar el fet de tenir uns quants dies de marge per a preparar-se i reorganitzar l'hospital, gràcies a la informació del que passava a Madrid, on la pandèmia va arribar abans, i del confinament a la comarca veïna de l'Anoia. A Manresa aquells tres mesos va haver-hi 174 defuncions i 1.300 altes.

La psiquiatra Àurea Autet, cap de salut mental d'Althaia, va explicar el canvi total d'espais i de funcionament que va haver de fer l'hospital. «Teníem tres llits adaptats per a epidèmies com l'èbola i inicialment vam pensar que ens en sortiríem, però en tres dies el centre va esdevenir un hospital de campanya amb 500 llits dedicats al Covid-19 i tot el personal, fos de l'especialitat que fos, pediatria o psiquiatra, atenent malalts de coronavirus. Va ser com una guerra. I sí, va haver-hi 174 defuncions, però ningú no va morir sol, tots van tenir una persona agafant-li la mà, i al cap d'uns dies vam decidir deixar entrar un familiar quan un pacient empijorava.» Autet va explicar també com es van portar tauletes electròniques a l'hospital per tal que els malalts poguessin fer videotrucades amb els familiars, i

va recordar que aquesta transformació del centre va ser possible no solament gràcies al personal sanitari, sinó també als treballadors de manteniment, serveis tècnics i de neteja.

A Igualada va estar treballant l'infermer moianès Xavi Márquez, que va explicar la magnitud del que es va viure a la Conca d'Òdena. Mentre a nivell de tot l'Estat hi havia un índex de 7 morts per 100.000 habitants, i a Madrid era de 28, a Igualada era de 63 morts per 100.000 habitants. Márquez, que també va col·laborar amb l'Hospital de Sant Andreu de Manresa, que tracta gent gran amb problemes de recuperació o de mobilitat i de processos postoperatoris, lamentà que aquell centre, amb habitacions poc ventilades, no reunia les millors condicions per a afrontar una patologia com aquella. I també explicà la situació en diverses residències de gent gran.

La doctora de capçalera Emma Carner va posar en valor la tasca de l'atenció primària, en aquell context tan complicat que va actuar com a primera atenció fent de contenció, atenent la gent per evitar que els centres hospitalaris es col·lapsessin. «S'ha dit que som herois, però no ho som. Som professionals, i els professionals necessiten eines, i ens en mancaven. Sempre hi ha hagut pandèmies, però ara tot va molt més ràpid, i si apareix un virus a la Xina, al cap d'uns quants dies esternuda a l'Estany.»

Molt il·lustrativa va ser la intervenció de la investigadora biomèdica Cristina Fillat, que va explicar la complexitat d'aquest virus encara molt desconegut, la seva capacitat de mutar, el desconeixement de com tractar-lo, i com s'anava descobrint que amb uns medicaments i uns tractaments uns pacients milloraven,

mentre amb altres tractaments els pacients evolucionaven negativament.

Tothom va escoltar amb molta atenció el metge de família Xavi Lázaro, director de l'Àrea Bàsica de Salut de Moià-Castellterçol, que prefereix definir-se com a metge rural. Va explicar i valorar la tasca feta aquells mesos, la coordinació amb els ajuntaments, el treball a les residències d'avis del Moianès, on gràcies a la coordinació i prevenció hi ha hagut una mortalitat inferior a la mitjana de les comarques veïnes, i el tancament dels CAPs, que es va suplir amb l'atenció domiciliària. Lázaro va detallar la realitat de la zona que abasta l'Àrea de Moià i Castellterçol amb consultoris com el de l'Estany, Castellcir o Calders, les residències de gent gran en els diferents municipis i el CRAE o centre de menors de Puig d'Olena. Lázaro va demanar, en referència a alguns casos reals de Covid-19 sorgits aquella setmana

al Moianès que no es difonguessin *bulos*, com alguns àudios que van circular per les xarxes socials i que multiplicaven per deu els casos.

Tant Lázaro com l'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, que va tancar l'acte, van insistir en la necessitat de no abaixar la guàrdia, donat que el virus continua actiu, per la qual cosa cal continuar aplicant les mesures d'autoprotecció, com l'ús de mascaretes i evitar les concentracions. En acabar l'acte, bona part dels assistents mostraven en les converses la seva satisfacció per la claredat dels qui havien parlat. I és que una informació clara i comprensible com la que es va donar, sense amagar la perillositat de la malaltia, també cura. Cura perquè ajuda a autoprotegir-nos, i cura perquè a nivell mental i d'emocions ser conscients de la realitat permet afrontar millor les pors en aquest temps d'incertesa.

Un nombrós públic va seguir la taula rodona, mantenint la distància (fot. X. Rius)

LES ENTITATS INFORMEN

L'Escola Internacional de Cinema del Moianès, en marxa

Escola Internacional de Cinema del Moianès - E.I.C.M.

L'Escola Internacional de Cinema del Moianès és un projecte que va néixer a principis del 2020 i en el qual estan implicats, entre altres, pràcticament tots els ajuntaments de la comarca del Moianès, el bisbat de Vic i la Universitat de Vic.

Leonardo de Armas, fundador i director, vol engregar i promocionar un projecte amb els valors de l'escola on ell va començar ja fa uns anys a Cuba, la Escuela Internacional de Cine y TV (EICTV) de San Antonio de los Baños —molt abans de participar en altres propostes, com ara a Port Aventura, d'on va ser director creatiu i artístic durant tres anys—, i on, a més a més, també va formar part de diverses agències de publicitat de les més importants en l'àmbit estatal.

El Leonardo, després d'estar uns quants anys vivint i descobrint la nostra comarca i les seves persones, va veure la possibilitat que aquesta tenia per a poder desenvolupar el seu projecte. Va començar com a Escola Internacional de Cinema

de l'Estany, però de seguida es va adonar que hi havia d'englobar tot el Moianès i va passar a ser la coneguda Escola Internacional de Cinema del Moianès.

El fet de realitzar les classes amb les gravacions en els diferents municipis fa que les persones coneguin el projecte de primera mà i s'hi impliquin cada vegada més. Cal remarcar que aquesta tasca no seria possible sense el suport del Centre Artístic del Moianès i dels regidors i alcaldes de la comarca.

Durant el mes d'agost es donarà a conèixer l'enfocament del segon curs, que permetrà de consolidar l'escola de cinema. En perspectives de futur, hi ha engegat un projecte en què aquesta quedaria ubicada en antigues dependències del monestir de Santa Maria de l'Estany.

Per més informació: *c/e info. eicm20@gmail.com* / Instagram: *@escola_inter_cinema_moianes*, que ja compta amb més de 1000 seguidors / telèfon: 669.189.435.

Presentació del primer curs de l'E.I.C.M., a l'Hostal Grau, de l'Estany, el dia 18 de juny

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

Després d'unes setmanes d'incertesa, la biblioteca torna a oferir pràcticament tots els serveis. Actualment encara no està permessa la consulta a sala de diaris i revistes —es preveu que aviat es podrà realitzar—, però la resta de serveis ja es poden fer servir. Recordeu que cal entrar a l'equipament amb mascareta, aplicar-se gel hidroalcohòlic a les mans i respectar la distància social. És per aquest motiu que l'aforament continua reduït, en cas que es vulgui venir a estudiar.

La biblioteca té la sort de tenir el parc a la vora i així, en aquests moments, s'han pogut fer i programar diverses activitats a l'exterior, on és més fàcil aplicar la nova normativa de seguretat i higiene per a fer front al Covid-19.

Les dues primeres activitats van ser la cloenda de la temporada dels dos clubs de lectura: el dia 29 de juny va ser l'última tertúlia del club de novel·la, sobre el llibre *Les històries naturals*, de Joan Perucho. La filòloga Teresa Arnal va fer de guia i conductora de la xerrada. El dia 30 es va fer la cloenda del club *Llegir el teatre* amb l'obra *Les veus interiors*, d'Eduardo de Filippo; va conduir la tertúlia Elvira Permanyer. Ambdues activitats es reprendran al setembre i a l'octubre, respectivament. Us animem a participar-hi!

També al parc, però en aquest cas com cada any, van tornar els dimecres de juliol amb els contes a la fresca del parc, la programació va ser:

- Dia 8, Ada Cusidó: «Sota les sabates». Heu rebut mai la carta d'una formiga? O... heu convidat mai un cuc de seda al vostre aniversari? Us heu escrit mai una carta a vosaltres mateixos? Si hi pareu atenció, veureu que sota els vostres peus hi ha molts animals petits que també viuen contents, xerren, riuen, es posen tristos,

mengen mel i pastissos i s'escriuen cartes!

- Dia 15, Marta Esmarats: «Tiki, Tiki Tembo seràs músic!». Versió d'un conte xinès sobre una família de músics que vol passar el llegat al seu fill. Fins i tot el nom és musical, llarg com un dia sense pa, perquè ha d'explicar tot el que és important per a la família...

- Dia 22, Joan de Boer: «Animalades», històries en què els animals són els protagonistes! Bèsties de la jungla, ocells i animals d'estar per casa ens faran passar una estona ben divertida.

- Dia 29, Teatrem: «La Berta no té por», conte musical. Hi havia una noia anomenada Berta que era molt valenta. Havia sentit a parlar moltes vegades de la por, però ella no sabia pas quina mena de cosa era. Tenia tantes ganes de saber què era, que un dia va decidir anar-se'n a voltar pel món per veure si la trobava. Així va començar la seva aventura...

El Cercle Artístic del Moianès va cedir l'exposició del mes de juliol, «Dibuixant el Moianès, dibuixant en comunitat», dibuixos col·laboratius realitzats a quatre o més mans, en les trobades de *sketch* del Moianès.

El divendres 24 de juliol el periodista i escriptor Jordi Vilagut va presentar la seva nova novel·la *7nou8*. La intriga, el suspens, el misteri, els enigmes, les matemàtiques i la història són els ingredients d'aquesta novel·la en la qual el protagonista, Llorenç Munts, es veu immers en una trepidant aventura que el condueix a investigar què va passar amb un dels seus ancestres sis segles enrere.

Per acabar, hem de comentar que la Biblioteca Municipal i el Museu aquest any 2020 estan d'aniversari: el 16 d'agost de 1935 es van inaugurar ambdós equipaments culturals. Amb motiu d'aquests

vuitanta-cinc anys s'han preparat diverses activitats per a tots els públics. Es-

tigueu atents a les cartelleres i xarxes socials.

Darrera sessió de «Llegim el teatre» (fot. Bibl. Mun. 1-0)

Museu de Moià

Programa de conservació i restauració de patrimoni

L'any 1998, l'Ajuntament de Moià va signar un conveni amb la Diputació de Barcelona per garantir la classificació, el manteniment i la conservació del fons documental municipal. Cinc anys després s'uneix a la Xarxa d'Arxius Municipals (XAM). Des de l'any 2005, el Museu de

Moià - Parc Prehistòric de les Coves del Toll està adherit a la Xarxa de Museus Locals (XML) de la mateixa institució. Aquests dos instruments donen suport a moltes accions que tot sovint necessiten un impuls econòmic que rarament està a l'abast dels museus i arxius municipals, com poden ser: la compra de material tècnic de conservació preventiva o bé les

intervencions de restauració professional dels fons municipals.

Des del 2015 el museu i l'ajuntament han sol·licitat, i se li han atorgat, sis ajuts per al suport en els diferents programes que proposa l'Oficina de Patrimoni Cultural de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona. Aquets programes específics que s'han sol·licitat són: el Programa de Conservació i Restauració en suport a la Xarxa de Museus Locals (100% subvencionat) i el de Restauració en suport a la Xarxa d'Arxius Municipals (58% subvencionat).

Quant al programa de Conservació i Restauració de fons patrimonials, el Museu de Moià ha pogut comptar amb quatre subvencions que han fet possible la restauració de tres peces cabdals de les diferents col·leccions més la darrera que es realitzarà durant aquest any en curs. La primera de les peces intervingudes, l'any 2015, va ser la senyera de l'Orfeó Sant Graal de 1914 (MMO01028), pertanyent a

la col·lecció Tèxtil; va venir després, en el 2016, el cap de la Geganta, de L. Escaler (MMO02013, 1904≈), de la col·lecció d'Escultura; l'any 2018 la peça destinada a la seva restauració va ser l'enterrament prehistòric MMO08496 (5000-2500 aC), conegut com la *iaia*, de la col·lecció d'Arqueologia i procedent del jaciment de les Coves del Toll; i enguany el suport s'ha atorgat per a la realització de la primera fase de restauració d'un altre enterrament prehistòric, MMO08179 (5000-2500 aC), del mateix jaciment i col·lecció.

Pel que fa al suport de Restauració de fons d'arxiu, s'han atorgat dues subvencions per a la restauració de documents del fons patrimonial de l'Arxiu de Moià. En la de l'any 2018 es van restaurar dos documents pertanyents a la sèrie *Llibres del Consell de la Universitat de la vila de Moià*: Llibre d'ordinacions i contractes de la vila de Moià (1549-1572) i el Llibre de la Universitat de la vila de Moià (1573-1579). El següent suport econòmic atorgat aquest any restaurarà quatre documents, dos procedents del Llibre dels Jurats de la vila de Moià (1582-1603) i dos dels llibres del Clavari (1489-1500 i 1502-1518). Els dos projectes acceptats aquest 2020 seran realitzats per professionals especialistes en els diferents camps i residents a Moià.

Horari d'estiu excepcional

Enguany i degut a la situació post-estat d'alarma, l'horari d'obertura entre setmana del Parc Prehistòric de les Coves del Toll durant els mesos de juliol i agost s'ha vist afectat i les visites a les coves entre setmana es redueixen als dijous i divendres de 10:30 a 14 h durant el mes de juliol; de l'1 al 18 d'agost, de dilluns a divendres de 10:30 a 14 h, i del 19 al 31 d'agost, dijous i divendres de 10:30 a 14 h. Els caps de setmana a les Coves conserven l'horari continuat d'estiu de 10:30 a 19 h. L'horari d'obertura del Museu de Moià és el mateix de cada any.

HORARI D'ESTIU 2020

COVES DEL TOLL

JULIOL
DE L'1 AL 31 - DIJOUS I DIVENDRES DE 10:30 A 14H
CAPS DE SETMANA - DE 10:30 A 19H

AGOST
DE L'1 AL 18 - DE DILLUNS A DIVENDRES DE 10:30 A 14H
DEL 19 AL 31 - DIJOUS I DIVENDRES DE 10:30 A 14H
CAPS DE SETMANA - DE 10:30 A 19H

MUSEU DE MOIÀ

JULIOL
DIJOUS I DIVENDRES - DE 10:30 A 14H
DISSABTE - DE 10:30 A 14 I DE 15:30 A 18H
DIJUMENGE I FESTIU - DE 10:30 A 15H

AGOST
DIJOUS I DIVENDRES - DE 10:30 A 14H
DISSABTE, DIJUMENGE I FESTIU - DE 10:30 A 14H
I DE 16 A 19H

La Fundació Impulsa aposta per la formació professional al Moianès

Fundació Impulsa

La nostra comarca estrenarà aquest setembre l'avalat mètode Impulsa amb el lliurament de les primeres ajudes de la fundació. Onze alumnes del Moianès han estat seleccionats per a cursar cicles formatius i entrar en el Programa Ajuda a la FP de la Fundació Impulsa. Així mateix, aquests alumnes comptaran amb l'acompanyament d'un mentor voluntari en el marc del Programa de Mentoria de la Fundació.

Els onze alumnes que el curs vinent estaran becats s'han escollit dels dos centres d'ensenyament secundari de la comarca —INS Moianès (Moià) i Institut Escola de Castellterçol— i de l'INS

Miquel Bosch i Jover (Artés) al qual assisteixen alguns alumnes residents a la comarca del Moianès. Des de la Fundació volem posar en valor la importància que han tingut aquests centres educatius en el procés de selecció, així com la valoració socioeconòmica que n'ha fet el Consell Comarcal del Moianès. A part d'aquests agents, la Fundació Impulsa vol regraciar les empreses del Moianès que s'han sumat al projecte i que faran possibles els estudis dels joves a través de les seves donacions econòmiques. Des de la Fundació Impulsa animem perquè més empreses solidàries de la comarca se sumin a aquest projecte

Fot. Fundació Impulsa

d'elevat impacte social en el territori.

La Fundació Impulsa va néixer a la comarca d'Osona ara fa sis anys per iniciativa d'un grup de joves empresaris amb la ferma voluntat de garantir la igualtat d'oportunitats a nois i noies joves perquè la seva situació socioeconòmica no sigui una barrera per al seu esdevenidor personal i professional. Per tal de fer-ho possible, la Fundació promou l'accessibilitat d'aquests joves als cicles de formació professional i els ofereix un acompanyament a través de la mentoria social durant aquesta etapa de formació.

A fi d'aconseguir-ho, la Fundació crea el *mètode Impulsa*, que consisteix en una xarxa de diversos agents implicats que treballen conjuntament: el procés s'inicia als centres escolars i als instituts, que són els que enceten el procés, amb l'orientació i la pre-selecció d'alumnes. La seva funció és identificar els estudiants que tinguin ganes de cursar uns estudis de formació professional però es trobin en situació de vulnerabilitat social. Els consells comarcals en fan la valoració socioeconòmica i finalment l'equip tècnic de la Fundació en fa la selecció final.

Un cop comencen els estudis, els centres de formació professional i l'equip tècnic de la Fundació segueixen l'evolució acadèmica dels joves becats. A més, durant el curs, els alumnes reben el suport dels seus mentors, professionals voluntaris amb una trajectòria reconeguda, que aporten el seu temps i el seu coneixement desinteressadament. Amb ells, els joves participen en tallers i fan activitats per tal de treballar competències transversals que els ajudaran en el seu creixement personal i posterior inserció en el mercat laboral. Actualment estem en procés de cerca de mentors. Si t'interessa formar part de la xarxa de mentors de la Fundació Impulsa, entra a la pàgina web www.fundacioimpulsa.org per a més informació i inscripcions.

Finalment, també durant la formació, els alumnes han de participar com a voluntaris en alguna entitat de caire social per aconseguir que hi hagi un retorn a la societat i un vincle amb el territori i les seves persones. Tanmateix, aquest no és l'únic deure dels joves: tenir la beca també requereix un compromís amb l'itinerari formatiu, l'acceptació de ser acompanyat pel mentor assignat i l'assistència a les trobades formatives.

A cada territori, la Fundació Impulsa treballa per trobar empreses que puguin aportar el suport financer que fa possible que tot l'engranatge rodi en un mateix sentit. Els diners que aquestes hi aportin costejaran les matrícules, les mensualitats, els transports i un ordinador per a cada alumne i les formacions.

És a través del funcionament coordinat de tots aquests agents que la tasca de la Fundació Impulsa es fa possible amb una cadena que aposta per la formació humanística i transversal, que tingui un impacte sobre el territori i que permeti als joves d'accedir a oportunitats professionals tangibles que, en gran mesura, responen també a la demanda social i professional d'avui en dia.

L'arribada al Moianès, amb l'aval de les xifres

S'ha exportat al Moianès el model exitós d'una comarca veïna. Actualment, la Fundació Impulsa compta amb 165 joves becats al llarg dels cinc anys a les comarques on som presents (Osona, Garrotxa i Berguedà) i 165 mentors acompanyant els joves.

El 91% finalitzen el Grau Mitjà de FP enfront el 50% de la mitja catalana, el 79% continuen el Grau Superior i el 70% troben feina en un termini de sis mesos. Unes xifres que avalen l'èxit del *mètode Impulsa*, que ja està a punt per a implementar-se al Moianès.

MOIANÈS

Agressió ultra a Collsuspina

Xavier Rius Sant

La nit del 2 al 3 de juliol un grup d'ultres espanyolistes de la Brigada arrenca-llaços grocs i estelades de Terrassa van ser sorpresos per l'alcalde de Collsuspina, Oriol Batlló, quan intentaven arrencar l'estelada que hi havia penjada al balcó de l'ajuntament. Els fets van passar poc després de les dotze de la nit quan aquest grup va començar a intentar arrencar la bandera amb un pal llarg, sense adonar-se que l'alcalde i el regidor Eloi Oller eren dins un cotxe estacionat allà a prop. Batlló i Oller sortiren del vehicle, identificant-se Batlló com l'alcalde, mentre altres veïns que també se'n van adonar demanaren als ultres que marxessin. Es van produir moments de tensió i quatre veïns de Collsuspina foren agredits; naturalment, presentaren denúncia als Mossos. Tot i que en municipis del Bages propers al Moianès, com Artés, Balsareny, Sant Joan de Vilatorrada o el Pont de Vilomara, hi ha alguns grups i militants ultres força actius, els que aquest últim any han actuat diverses vegades pel Moianès arrencant estelades, llaços o rètols de «Muni-

cipi per la independència» sembla que ha sigut sempre el grup d'ultres de Terrassa i altres municipis del Vallès. Precisament la nit abans de l'agressió de Collsuspina, aquests mateixos ultres, segons van reivindicar per Twitter, van enganxar banderes espanyoles en parades d'autobús i a la porta de l'Ajuntament de Castellcir.

En protesta contra les agressions de Collsuspina, el dissabte 4 de juliol unes dues-centes persones es van manifestar davant l'ajuntament d'aquest municipi per mostrar la seva repulsa. L'alcalde, Oriol Batlló, va llegir un manifest en què denunciava l'actuació violenta d'aquests ultres i recordà que l'estelada és al balcó per decisió dels dos grups municipals, Ara Collsuspina i Junts per Collsuspina, amb el suport de la CUP, que fa un any no va obtenir representació. Segons Batlló, aquests tres grups representen el vot del 99% del veïns. També va fer un breu parlament un membre d'Esquerra Antifeixista del Moianès. En l'acte de protesta hi va ser present el delegat del Departament d'Interior a la Catalunya Central, Eduard Freixedes.

Concentració en protesta contra les agressions, a Collsuspina (fot. X. Rius)

Els 80 anys del nostre amic Tonet de Castellcir

Francesc Rochel i Vara

Segurament que molts veïns i veïnes de Castellcir s'han assegut un moment o altre a la plaça de l'Era i han gaudit de la companyia de l'Antonio Armenteras, més conegut com a Tonet. Sovint i estant tot sol a la plaça, els seus ulls esgratinyen el seu entorn per si s'acosta alguna ànima per poder-hi tenir una animada conversa, compartir rialles o alguna queixa de salut.

En Tonet, a petites estones, ens ha explicat les seves vivències d'una manera tendra i emotiva. Queixós de la seva poca memòria, però ferm en els records explicats, ens endinsem en un 23 de febrer de 1940, data del seu naixement a la població de Sant Bartomeu del Grau (Osona). Els seus pares, Joan i Maria, eren els masovers de la casa anomenada la Burguesa, un edifici inclòs en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. La descripció de la casa ens diu: «Es tracta d'un edifici de dues plantes i golfes, de planta rectangular i teulat a doble vessant, format per tres naus, la central més alta que les dues laterals. Els murs són fets de pedra, però actualment es troben arrebossats. La porta i una de les finestres de la façana tenen llinda de pedra. Sobre la llinda de la porta hi ha una placa on es llegeix: FRANCESC CASABURGE».

Situats a la casa, potser cal aclarir el perquè de l'origen del nom de Tonet. Va ser el seu padrí Antonio (Ton) qui va decidir que es diria Tonet i, fins al dia d'avui, ha sigut així. Eren un total d'onze germans (actualment viuen en Joan, de vuitanta-quatre anys, i l'Emília, de setanta-sis). Els records d'aquella etapa van lligats als treballs de la finca, molt gran i de molta feina; a la mort del pare quan en Tonet tenia quatre anys; a l'anar a portar les vaques al bosc quan solament en te-

nia sis; a l'olor del pa acabat de fer quan la mare en feia 90 quilos per a tota la setmana, i segurament a jocs infantils, rialles i corregudes. En Tonet ens explica que un dia la mare va decidir encarregar el pa al forner i aquest, en saber la quantitat, li va preguntar si tenia negoci: la mare li va contestar que a casa eren molts a menjar i tots amb gana!

Vivint a la Burguesa, un dia es va presentar per comprar uns queviures un mestre. Aquest mestre era mallorquí i va guanyar les oposicions per a la plaça d'Olost de Lluçanès. Potser més que un premi va ser un càstig, per la llunyania del lloc. Com que els diners eren pocs i la gana molta, el mestre va canviar de feina i es va dedicar a fer carbonet. La mare, amb la confiança mútua, li va oferir sopar i dormir a canvi de donar classes a la mainada i, dit i fet, el mestre va acceptar. Durant el temps que va estar com a mestre es van agrupar una vintena de nens i nenes de les diferents cases de l'entorn. Algun racó de la Burguesa es feia servir de classe dels coneixements bàsics de llegir i escriure; potser amagada en una paret encara hi podríem trobar alguna lletra, algun número o algun dibuix fet amb el llapis, silenciosament i sense mala intenció.

En un moment del relat, en Tonet expressa una frase colpidora: «Maleïda misèria...!» Aquesta frase reflecteix l'esforç de viure, del treball i potser de somnis frustrats i de desenganys de moltes persones d'aquell temps.

La vida continua i la família es va traslladar a Muntanyola (Osona), a la casa pairal anomenada Terradelles (1956-1961). Com a masovers, va ser l'última etapa de vida familiar a pagès.

L'any 1962 en Tonet va anar a fer el servei militar al Sàhara. Allà hi va passar

En Tonet a la plaça de l'Era, el proppassat 23 de febrer (fot. F. Rochel)

disset mesos seguits amb la pitjor gent, ens puntualitza, i amb unes condicions sanitàries no gens agradables de recordar.

Juntament amb la mare i els seus germans Josep i Emília, de Muntanyola es van traslladar a Artés (Bages). L'estada aquí va ser molt important per a en Tonet, ja que va marcar les línies del que seria el futur de la seva vida. En aquesta població va arribar (1953), quan tenia nou anys, una nena que es deia Carme amb la seva família. Quan la Carme va tenir catorze anys, va començar a treballar a la fàbrica de teixits «Vicenç Casasús» (roba per a la llar); a tres quarts de sis del matí, amb la seva mare feien camí cap a la fàbrica. Allà, la Carme va fer amistat amb la germana d'en Tonet, l'Emília, que també hi treballava.

Un fet a destacar és el que va succeir un diumenge qualsevol en el cinema d'Artés. En Tonet hi va entrar quan els llums ja estaven apagats i l'amable acomodador li va buscar lloc i li va dir: «Mira, allà hi ha tres noies assegudes; si vols anar-hi tens lloc.» Una de les noies era la Carme. Quan va acabar la sessió, en Tonet va convidar la Carme a fer el vermut de tarda-vespre i això va ser el començament

de dos anys de festeig i de passejades amb les mans agafades, que podien portar problemes amb algunes mentalitats tancades de l'època.

L'any 1966 es van casar a Artés, en Tonet amb vint-i-sis anys i la Carme amb vint-i-dos. L'esperat viatge de noces el van fer a Mallorca i per 12.000 pessetes van gaudir de sis dies d'hotel a règim de tot inclòs i els desplaçament amb avió.

Per aquesta època en Tonet ja tenia relació amb Castellcir, perquè el seu cunyat, en Josep Capdevila, l'hi va portar a trobar feina. Va treballar amb en Tori Plans un quant temps; vivia a Cal Tori i els caps de setmana tornava a Artés. Entre 1965 i 1977 va treballar per en Justo Sala, principalment en el manteniment de les setanta-dues corts que aixoplugaven de tres-cents a quatre-cents porcs. També, si tenia temps, ajudava amb altres feines, fossin del camp o de paleta.

En aquella època, i instal·lats a Castellcir, en Tonet i la Carme vivien a cal Biel, al carrer Major, antigament anomenat carrer de l'Amargura. L'any 1969 va néixer la seva filla Teresa. Quan aquesta tenia un any, van adquirir la residència actual, a la plaça de l'Era, número 3.

Amb aquesta pinzellada de fets viscuts per en Tonet, hem volgut copsar algunes opinions. Serveixin com a exemple les manifestades per Justo Sala («Bon treballador, recordo molt bé les quantitats de pes que portava amb el carretó»), Angelina Sala («Si calia fer alguna feina de pes, tothom esperava en Tonet.»), Quim Font («Voldria destacar el seu caràcter voluntariós; recordo molt bé els carretons plens de maons i, per tant, amb molt de pes.» (En Quim recorda que quan es feia la casa va demanar ajut a en Tonet per a col·locar-hi les bigues i que el va ajudar sense cap interès personal)), Eduard Guiteras («Un home amb una força fora del comú, treballador, alegre i molt de la broma, solidari i, per damunt de tot, bona persona»).

L'Eduard ens explica una anècdota: «Quan jo vaig néixer, la meua mare em treia al pati que donava a la granja que ell portava, i diu que, quan plorava, en Tonet es pensava que una truja aixafava un garrí; en explicar-ho sempre riu...»

Sobre la força que tenia, el mateix Tonet ens va explicar un fet que va passar quan tenia divuit o dinou anys. A Muntanyola la campana es va esquerdar i van d'haver-la de canviar. Quan va arribar la nova es va organitzar una juguesca per veure qui la podia aixecar. La nova campana pesava 266 quilos, i en Tonet va aconseguir aixecar-la un bon

tros de terra per a satisfacció personal.

L'Eduard, en la seva descripció, considera en Tonet per sobre de tot una bona persona. Dit això, els qui tenim la sort de poder compartir aquestes vivències amb una bona persona, hem d'estar agraïts. Gent així donen personalitat i identitat al nostre municipi, perquè formen part de la nostra història com a poble. Tot el que ha viscut i ha après en Tonet és del mestratge de l'escola de la vida. L'escola on va aprendre a viure per a ell i per al seu entorn. La Carme, la seva dona, va fer servir la paraula honradesa per a definir en Tonet en aquests gairebé cinquanta-quatre anys de casats, plens de lluites i sacrificis, però fermes l'un al costat de l'altre.

Tonet, l'enhorabona per aquests vuitanta anys d'honradesa i per ser una bona persona. Que per molts anys et puguem veure assegut a la plaça de l'Era envoltat de veïns i de jocs de mainada.

La fotografia que acompanya aquest article va ser feta el mateix dia en què el nostre amic Tonet celebrava el seu vuitantè aniversari. Al fons, el número 3 de la plaça de l'Era, la casa d'en Tonet i la Carme, i ell assegut amb les croses, esperant si s'acosta alguna ànima amb qui tenir una animada conversa, compartir rialles o alguna queixa de salut.

Tot queda a la plaça, tot queda en els records.

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

Tel. 93 830 03 02

Pericos a l'Estany

David Prat

El 19 d'abril de 1964 en Joan Codina de cal Tianet, amb vuit anys acabats de fer i seguidor fervent de Kubala, era al Camp Nou per veure el derbi entre els dos eterns rivals barcelonins. Aquella temporada el jugador hongarès vestia la samarreta de l'Espanyol i l'afició blaugrana no va deixar de mostrar-li el seu menyspreu amb contínues xiulades. En Joan no va pair gens bé aquell maltracte al seu ídol futbolístic i va decidir abraçar a partir d'aquell moment la fe blanc-i-blava, malgrat el dolorós resultat del partit: 5-0. Vet aquí un nen de l'Estany que es va fer de l'Espanyol en els anys seixanta sense tenir cap perico a la família.

Igual que en Salvador Pedrals —tot-hom li diu Bio—, també estanyenc, que va esdevenir seguidor de l'Espanyol cap

als deu anys, un dia que son pare, que no era pas espanyolista, li va regalar un coixí amb els colors del club després d'un gran esforç de persuasió perquè un directiu de la Federació Catalana de Futbol l'hi donés. En Salvador va quedar impressionat i agraït per aquell regal. Avui aquell coixí talismà ha desaparegut, però l'afició del Bio pel club es manté intacta, malgrat viure amb una dona i dues filles culers.

El Sora (Xavier Costa) és estanyenc per vocació i per herència materna, encara que s'hagi criat a Manresa, i també té les entranyes blanc-i-blaves. En el seu cas, però, la influència del pare, que ja era de l'Espanyol, va ser decisiva. No recorda quan es va fer de l'Espanyol: ho ha estat sempre, però en una família on ell i son pare han estat els únics periquitos.

Pere Granada, Salvador Pedrals, Xavi Costa i Joan Codina, a l'Estany (fot. D. Prat)

Acte d'homenatge a Norbert Gaspar; dret, a la taula, Ernest Vilches (fot. Alcía Solà)

Els seguidors estanyencs de l'Espanyol no s'amaguen pas, però tampoc no es fan veure gaire ni fan pinya. Els dies que els televisors dels bars emeten partits de l'Espanyol, els locals no es veuen gaire animats, la veritat. Tots ells parlen d'una afició solitària, d'un entorn asfixiantment culer i d'haver de combatre l'injust estigma que arrossega el RCDE de ser un club fatxa, anticatalà i secretament madridista. Aquest principi d'estiu, els pericos estanyencs encaixen el cop de la baixada a segona amb humor, resignació i un cert escepticisme. Ser de l'Espanyol forja un caràcter especial, perquè pericos com aquests s'han passat la vida entomant tota mena de comentaris sorneguers i feridors. Tot i això, el Bio recorda com alguna vegada, durant la retransmissió del derbi, els seus amics culers l'havien fet seure a primera fila, al bar de l'Estany: volien tenir a la vora una veu amiga però futbolísticament discordant.

En Pere Granada, fill de la Barceloneta, però amb casa a l'Estany des de fa més de quinze anys, és un altre dels qui constitueixen la comunitat perica estanyenca. El seu, però, és el cas d'algú que s'ha criat en una família de tradició espa-

nyolista, que ha mamat llet blanc-i-blava des de la més tendra infància. De nen, experimentava la solitud perica a l'escola i al carrer, però no pas a casa.

L'Ernest Vilches, amb ADN periquito, és un altre barceloní que exerceix d'estanyenc els caps de setmana. És conegut al poble per la seva adscripció perica, per les estelades blanc-i-blaves que penja a la façana de casa i també per la seva implicació en projectes d'ajut als camps de refugiats sahrauís. El seu pare, Ernesto Vilches, va fer de fotògraf oficial del club durant els anys cinquanta i és seva la foto del marcador de Sarrià que assenyalava un 6-0 al final de l'Espanyol-Barça de la temporada 1950-51, la golejada més contundent que els pericos han clavats mai als blaugranes.

L'Ernest va aparèixer en els mitjans de comunicació l'any 2012, quan va intervenir en la junta d'accionistes del club i va protestar per la persecució a què s'havia vist públicament sotmès per part d'aficionats del club arran de la publicació de fotografies d'estelades blanc-i-blaves, confeccionades gràcies a una iniciativa d'ell mateix. Va arremetre contra l'establishment perico (Lara i companyia) i això

va arrencar aplaudiments i xiulets entre els assistents. Va criticar obertament els membres d'un col·lectiu d'ultres pericos i va acabar traient de la butxaca una estelada amb els colors del club. Això va encendre els ànims dels ultres feixistes presents a l'acte i els Mossos van haver d'intervenir-hi per protegir-lo.

No cal dir que, al cap d'uns dies, en Vilches va ser rebut a l'Estany, al bar, amb una ovació. Una parròquia majoritàriament culera aplaudia enfervoridament un periquito militant com l'Ernest. Després de l'incident de la junta d'accionistes, en Vilches va fundar el Col·lectiu Blanc-i-Blau Roger de Llúria, amb l'objectiu de reivindicar la catalanitat del club. El col·lectiu té més de quatre-cents membres i atorga el guardó Perico Almogàver, un reconeixement que fins ara han rebut l'actor Carles Canut, l'independentista segrestat Jordi Turull i finalment Norbert Gaspar Vilà, un altre espanyolista amb una destacable connexió estanyenca, injustament desconegut i que el juliol de l'any passat va ser homenatjat a títol pòstum a la Casa de Cultura de l'Estany.

Notes terçolenques

Ramon Puig

Salutacions estienques a David Cid i Nona Arola

Entrat ja un estiu tan especial com aquest del 2020, sentim nostàlgia de tants i tants concerts i activitats locals i comarcals, aturats en la incertesa. Si ens fixem en els tres pobles més petits de la comarca, l'Estany, Collsuspina i Granera, seria fàcil i erroni pensar, en el cas del primer, que «gràcies» a la fama del seu romànic ja n'hi ha prou perquè et vingui la gent a un concert. A principis de la dècada dels seixanta, a l'Estany tot just es feia una pri-

mera fase de la restauració de l'església, però tothom accepta que amb l'arribada a la rectoria d'Aureli Pou l'impuls i referència de tan magnes pedres ja va ser molt fort. A l'Estany, David Cid posà les bases de l'Stagnum, tal com ell ha explicat, amb concerts al claustre mitjançant tocadiscos, contactant amb les institucions, fins als grans concerts actuals.

En Norbert Gaspar, nascut a l'Hospitalet de Llobregat però amb parents a l'Estany per part materna, va morir prematurament l'any 2010 i va passar els últims mesos de vida al poble. Tothom qui el va conèixer parla de la seva personalitat excepcional. Forma part de la història del RCDE perquè va ser fundador, l'any 1995, de la publicació espanyolista *Blanc-i-blau*. Segons el seu germà, en Norbert ja era un ferm seguidor de l'Espanyol des de ben petit i, de més gran, la seva afició pel club va anar lligada a les seves conviccions polítiques revolucionàries. El Barça, per a ell, representava el sistema i ser perico era una manera de plantar-s'hi en contra. Futbolísticament, sempre va defensar un Espanyol ambiciós i s'irritava davant de discursos de poca volada que es conformaven amb la mediocritat. Odiava l'estrofa de l'antic himne del club que deia: *Somos entre los grandes, / siempre el más modesto, / nos corresponde este puesto / y orgullosos de ello hemos de estar*. En Norbert defensava un Espanyol amb aspiracions a guanyador.

Granera, el «fanalet» o poble més petit de tots, vivia encara aïllat, sense llum, aigua i amb tortuosa i no asfaltada carretera fins a Castellterçol. Certament,

millorà amb serveis bàsics, però no seria fins l'any 67 i 68 quan em cridà l'atenció veure uns numerets on posava «Sorteig pro restauració d'una capella romànica a Granera», en referència a Santa Cecília. Era la família Arola qui ho promocionava i, per a mi, aquí naixia en bona part el referent cultural de la Granera actual. Carles Arola i família portaren a Granera una forta sensibilitat pel món de l'art. La reconstrucció de Santa Cecília crec que és un exemple de feina ben feta, com també la constància de Nona Arola, duent magnes

concerts a Cal Girbau, al Coll i fins i tot a Sant Sadurní de Noya, a més d'òpera al local social i a la mateixa parròquia de Sant Martí.

Retornant a l'Estany, i més concretament al doctor i poeta Felip Cid, pare del David, cal fer memòria que en la seva etapa castellterçolenca va ser el primer a fer una primera obertura de la Casa Prat de la Riba (tancada durant la dictadura), duent a terme una interessant proposta de conferències, divulgant molts aspectes de la cultura catalana. Com a botó de mostra, la fotografia històrica del coll de Sant Fruitós (la Creueta), amb l'insigne Avel·lí Artís, «Tísner». No oblidem que és època en què el dictador nomena successor «a títol de Rei». La dictadura era encara ben viva.

L'any 1974 em va impactar molt el gran homenatge a Màrius Torres, al Mas Blanc, proper a Sant Quirze Safaja, dins el terme de Sant Martí de Centelles, amb participació de Joan

Alavedra, entre altres. En un racó del programa consta «Arola». Sense fer soroll, s'assenyala en un programa, de presentació extraordinària i que guardo gelosament, l'impulsor d'un acte precursor del reconeixement de Sant Quirze al gran poeta lleidatà mort al sanatori de Puig d'Olena.

L'Institut-Escola, pel bon camí

De l'allau de disposicions legals i normatives que origina la pandèmia, ens centrem en la concreció de l'Institut-Escola.

Després del lapse del coronavirus i considerant la visita del conseller Josep Bargalló, va quedar ben clar que l'espai adjunt a l'Escola Ramona Calvet és on s'ampliarà el futur institut, amb obres de connexió de l'escola actual amb el veí bosquet de Can Sedó. Obres ja en marxa ara com ara.

Festa major alternativa

El butlletí municipal d'aquest juliol fa esment que, davant la situació plantejada i després de barallar diverses opcions amb el pressupost previ al confinament, s'ha aprovat en assemblea d'entitats «la

Festa», en què les entitats faran activitats alternatives diverses. A tall d'exemple, la Ràdio organitzarà el 8 d'agost un autocinema dins l'espai de l'antiga fàbrica Sosa, darrere l'hotel La Violeta. Els Amics de Sant Julià, de manera oficiosa, afirmen que es farà una xerrada sobre la història de Castellterçol des de 1940, per part del cronista Joan Capdevila.

Programa de l'homenatge a Màrius Torres (1975)

PERFILS

L'Espai Harmonia de Montbrú, una altra concepció dels cavalls

Josep Font

Montbrú apareix sovint, a les notícies de LA TOSCA, per la qualitat dels formatges i també per temes vinculats al golf. Montbrú, a més de pastura per a un ramat de cabres, integra també una singular «residència» de cavalls, a la qual, com veurem, no escau el nom de «hípica». En parlem amb l'Emma Sabatés, que la va fundar fa set anys.

D'on ve el teu interès pels cavalls, Emma?

Ui!, la meva relació amb els cavalls ha estat paradoxal: sóc de Barcelona i vaig venir a estiu a Castellterçol, uns quants anys, per raons de salut: els meus pares em pujaven aquí perquè era asmàtica a tota mena d'animals. De petita m'havien medicat i vacunat molt, però els animals i jo érem incompatibles. Els meus pares ja tenien cavalls a Sant Cugat del Vallès, i jo no podia anar-hi, per l'al·lèrgia. A còpia d'anar fent estades a Castellterçol, se'm va posar bé, el canvi.

Va coincidir que vaig anar també a veure un metge naturista; em vaig fer vegetariana i, amb el temps, em vaig anar acostumant a conèixer amb els cavalls i, fins i tot, vaig començar a practicar els salts d'hípica. M'havia ben adaptat, doncs, a les aficions familiars. Però el cas és que un dia, a l'edat de tretze anys, em vaig posar a plorar sobre el cavall i ni jo sabia per què. Em vaig adonar, de sobte, que no estava bé la forma amb què em relacionava amb els cavalls i vaig deixar de fer-los forçar els salts i, fins i tot, de muntar-los.

De més gran, l'avi em va regalar un cavall que no estava domat i, a poc a poc, de manera natural, vaig començar a muntar-lo sense cap mena de sella. Vaig iniciar, així, una nova relació amb cavalls i eugues. A poc a poc, em vaig anar interessant per una altra manera de relacionar-nos i de gestionar els cavalls. Fa set anys, jo treballava en una llar d'infants. Vaig entrar en contacte amb l'Oriol

i el Pere Antúnez, em vaig interessar per Montbrú i els vaig plantejar de llogar jo la finca. A l'inici, pensava portar un cavall meu, un altre que havia adoptat i fer una mica de pupil·latge per recuperar part del lloguer... I mira, aviat farà set anys que hi sóc i tinc un contracte indefinit.

Què identifica l'Espai Harmonia?

Que els cavalls siguin cavalls. En la majoria d'hípiques es busca el seu benestar físic, que estiguin grassos. Aquí, a més del benestar físic de cavalls i eugues, busco el benestar emocional. Què vol dir això? Doncs que puguin estar en ramat; que tinguin espai suficient i que puguin dur a terme els seus hàbits. Un cavall està menjant durant setze hores al dia, mentre que les hípiques els donen menjar dues o tres vegades al dia. Jo els dono fenc, que és el que ha de menjar un cavall. Són animals herbívors, amb molts depredadors. La seva defensa és saber córrer per defensar-se. És per això que et queda del tot anul·lat, emocionalment, tancant-lo.

El que necessita un cavall són tres coses: espai, companyia i menjar.

Encara hi ha una altra característica important de l'Espai Harmonia. El 90% dels cavalls d'aquí no es munten, per decisió del propietari. Hi ha força cavalls,

fins i tot joves, que estan jubilats, que no treballen: és com un gos, no el fas pas treballar. I els que els munten ho fan amb molt de respecte, sense ferros a la boca, sense muntura (potser una manta), i no es fan salts, ni doma, etc. Evidentment, no es piquen. No surten per Sant Antoni ni aquestes coses.

Aquests són els condicionants d'aquest espai. Cada vegada hi ha més empatia i sensibilitat amb els animals, i per això no s'escau de dir-ne hípica. Els serveis nostres són diferents, senzillament.

Quantes hectàrees tens llogades i quants cavalls hi tens?

Tinc llogades una seixantena d'hectàrees, que és gairebé la meitat de la propietat. A Montbrú ho tenim a mitges, entre les cabres i els cavalls. Ara hi tinc seixanta cavalls, que és el màxim que puc acollir en les condicions actuals. En podria tenir molts més. Però les regulacions del Departament d'Agricultura t'obliguen a construir un femer, si tens més densitat de cavalls. Si no vols fer un femer, com és el meu cas, et requereixen una hectàrea per cavall. Seixanta hectàrees, seixanta cavalls.

De la llar d'infants a Espai Harmonia, doncs.

L'Emma amb alguns dels cavalls (fot. J. Font)

Cavalls, a l'Espai Harmonia de Montbrú, l'hivern passat (fot. J. Font)

Sí, ja ho pots ben dir. Estic aquí a temps complet i, des de fa uns quants mesos, una persona m'ajuda quatre hores al dia. Des del Consorci em van gestionar un ajut. És una feina com la del pagès. És cada dia, faig Nadal i Sant Esteve. És veritat també que, els propietaris de cavalls que tenen dificultats per a pagar-me, ho compensen venint algun dia a treballar, i així puc fer festa algun diumenge.

¿És car, tenir un cavall? D'on són els propietaris que porten els cavalls a Montbrú?

La tarifa d'Espai Harmonia és de 175 euros al mes. El menjar és fenc de primera qualitat: un 80% de fenc i civada en flor o *reigrass*. Cada mes ve un camió de fenc des de Lleida o Osca, que el deshidraten, però ve verd. El pinso ni el veuen. Això influeix molt en la manca de malalties. Gairebé no tenim problemes veterinaris. Un animal en llibertat camina tot el dia, a més de menjar.

Tinc un marge molt reduït; per exemple, per cavalls «rescatats» cobro la meitat de preu, perquè és un dret dels animals poder desenvolupar la seva vida.

Cavalls rescatats?

Els que procedeixen de protectores de cavalls, que també n'hi ha. Cavalls

que han estat abandonats. És que quan tothom guanyava diners, amb el *boom* immobiliari, també va haver-hi un *boom* amb els cavalls, i després la gent se'ls havia de treure perquè no els podia mantenir. Es va difondre una idea que era molt car, mantenir un cavall.

Em preguntaves pels propietaris. La majoria són de l'Àrea Metropolitana: Badalona, Barcelona, Caldes de Montbui, etc. Però també hi ha algú de Moià o de Sant Quirze Safaja. Hi ha el cas d'una noia de Moià que va anar a viure a Àustria i, fins que no va trobar un lloc similar allà, va tenir l'euga aquí. Ara fa un quant temps que se la va emportar a Àustria.

A Montbrú els cavalls hi estan molt bé. Aguanten millor el fred que la calor, els va molt bé el clima d'aquí dalt.

Per què hi ha llocs en què els cavalls s'utilitzen com a teràpia?

Perquè són uns animals molt sensibles. Si tens un mal dia ho noten de seguida. És ben bé que et llegeixen el pensament. Capten ràpidament el teu estat emocional. Sí, també volem oferir serveis d'aquest tipus, aquí.

¿És un projecte nou, aquest?

El fet és que hi ha gent que em demana portar cavalls aquí, d'acord amb aquesta idea del que és l'Espai Harmonia. Però a Montbrú ja no puc créixer. M'agradaria llogar una altra finca al Moianès i així poder ampliar l'horari del Ricard, que és la persona que treballa amb mi. Això també em facilitaria les coses per a poder oferir serveis d'equinoteràpia. Ja n'he parlat amb unes noies que fan *coaching* i creixement personal amb cavalls, i també volem treballar amb malalts oncològics i dones maltractades. Hi ha una infermera oncològica i una psicòloga que faran teràpies, amb tallers de caps de setmana, també amb persones que volen fer creixement personal. Pel que fa a crear un Espai Harmonia 2, m'he mirat finques, però ja ho veurem.

Emma Sabatés (fot. J. Font)

**TALLEM ELS REBROTS!
EL VIRUS ENCARA ÉS VIU.
NO ENS PODEM RELAXAR.**

EXTREMEU LES MESURES DE PREVENCIÓ

POSA'T LA MASCARETA

RESPECTA LA DISTÀNCIA

RENTA'T LES MANS

I, SOBRETOT, PROTEGIU LES PERSONES DE RISC.

Si et trobes malament o tens símptomes de la COVID-19, truca ràpidament al 061 Salut Respon. **Tria /Salut.**

/Salut

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

K	C	X	N	F	I	G	U	E	S	M	R	P
S	I	N	D	R	I	E	S	X	T	E	I	E
X	R	S	V	N	H	U	L	E	M	L	T	R
S	E	L	L	I	M	O	N	E	S	M	Q	E
E	R	L	P	A	L	B	E	R	C	O	C	S
N	E	M	R	R	E	S	S	G	G	R	C	A
I	S	A	U	O	Y	M	S	N	A	E	V	N
R	T	D	N	D	M	E	L	O	N	S	G	T
A	F	U	E	C	V	A	S	D	F	I	Y	J
T	A	I	S	M	S	E	Y	N	I	P	G	O
C	F	X	C	L	L	E	R	A	S	S	A	A
E	E	E	O	P	S	F	K	I	W	I	S	N
N	Y	S	P	R	E	S	S	E	C	S	A	F

Fruites d'estiu

Busqueu el nom de catorze fruites que tenim a l'estiu. Podeu trobar els noms a la pàgina 66.

EL RACÓ DIBUIXAT

Des de la finestra

Xavier Vidal Sanz

Acostumats com estem a dibuixar amb colla, fer-ho sol resulta avorrit. De totes maneres aquests dies de confinament sort n'he tingut. Vaig veure com altres companys passaven dibuixos fets des de les seves finestres i jo m'hi vaig afegir. Aquest dibuix que publico és fet des de la finestra del meu despatxet. Tinc el goig de veure aquesta joia de cinquanta-quatre metres de campanar que tenim: en el seu temps devia ser l'únic servei públic que hi havia, perquè, tot i que a Moià es fabricaven rellotges, eren poques les cases que en tenien i el campanar era de molta utilitat.

En aquells temps tot es feia a mà. Per això els qui tenim l'afició de dibuixar estem joiosos i orgullosos de mantenir el que es diu artesanía. Per a fer aquests dibuixos no necessitem cap màquina, sortim del pas amb ben poca cosa. Es pot dir que el resultat o producte és desproporcionat amb el material que hi fem servir. Això sí, de paciència la que vulgueu; per això dibuixar és tan bo per a la salut mental. Si ho mireu bé, també per a la física, perquè, com que molts dibuixos es fan a l'aire lliure, mai l'ambient no està carregat. Bé, aquí us deixo el dibuix i, sobretot, cuido-vos.

Xavier Vidal

LLETRES

Carrers buits a Moià

Marian Baqués

Aquests dies de confinament sorprènien veure els carrers buits a la nostra vila. Era una de les característiques que la situació excepcional manifestava. La literatura va plena de vivències enmig d'una pesta. Avui n'agafo alguns aspectes inaudits, almenys per a mi.

Josep de Calassanç escriu al pare Stefano Cherubini, a Nàpols, els dies 6 i 10 de juliol de 1630. En fusionem dues cartes. «Benvolgut pare Esteve, en resposta a la vostra carta en què m'expliqueu la tensió que es viu a Nàpols per la por de la pesta, us puc dir que aquí la por és tan gran que tothom dona per segur que, abans no passin vuit dies, sortirà un edicte ordenant que es tanquin totes les escoles, es buidïn les presons i es prohibeixi qualsevol tipus de concentració o reunió a la ciutat. Per ara ja han tancat les duanes i els qui han pogut sortir dubto que tinguin possibilitat de trobar cap tipus de feina, com a mínim a 40 milles de Roma. També han aixecat les forques en algunes portes de la ciutat i estan actuant amb molt de rigor, per la inseguretat que es viu als carrers. Ja us podeu imaginar, doncs, la confusió que vivim a l'escola i a la ciutat. Es diu que alguns soldats llicenciats han dut la pesta a diverses ciutats properes a Urbino i que ja s'està escampant també per allí. Nosaltres, per gràcia del Senyor, no tenim malalts, i per ara no ens manquen aliments, ja que abans que esclatés la pesta vam comprar-ne i ara es venen tres vegades més cars. Si ordenen tancar les escoles, és cert, com dieu en la vostra carta, que no tindrem necessitat de tants mestres aquí, però no us els podré pas enviar, perquè han prohibit les entrades i sortides de la ciutat, així que haureu de pensar altres solucions. Només em queda recordar-vos que en aquestes situacions

s'aconsegueix més amb paciència que amb rigor i recomanar-vos que la comunitat es posi, tan aviat com pugui, al servei dels qui ho necessitin, que no siguem d'aquells que, podent fer ara el bé, ho deixem per a més endavant, perquè després vindria el temps en què ens desesperaríem. Josep de la Mare de Déu» (*scripta.scolopi.net*. Cartes 1437 i 1447).

Us convido a subratllar unes quantes paraules de la carta calassànica i us adonareu de la similitud amb la situació actual. Paraules com tensió, por, prohibició de concentracions de gent, tancament de les escoles, obertura de les presons (això, aquí, de moment, no; no fos cas...), tancament de fronteres, manca de feina... I una constatació: qui escriu aquesta carta és un home eficient, amb sentit comú.

En aquest 1630 ens fixem en l'escolapi Melchiorre Alacchi, a qui la pandèmia va arregar a Venècia. Era un home pràctic i eficaç, si bé amb un caràcter insuportable. «Quan la plaga es va escampar per la ciutat, el pare Melchior es va procurar una escala i visitava els malalts. Posava l'escala a les finestres i des de dalt escoltava les confessions» (Karen Liebreich, *Fallen Order. A History*, Londres 2004, p. 89). Es pensaven que la pesta s'escampava per terra i per això es va apanyar per dormir a dalt d'un arbre.

I encara una altra visió de la mateixa pestilència (1630) des de Milà. Ens l'aporta l'escriptor Alessandro Manzoni. Entre 1821 i 1842 escriu la novel·la traduïda com *Els promesos* (Barcelona 1981) i que aporta dades històriques. Com arriba la pesta? «Havia entrat de bon de veres amb les tropes alemanyes al Milanesat» (p. 409). Pesta bubònica: «Se li trobà un bubó sota l'aixella» (p. 414). Un metge i un comissionat es deixen entabanar,

per un «ignorant barber de Bellano, que aquella mena de mal no era pesta, sinó en alguns llocs efecte ordinari de les emanacions autumnals dels aiguamolls» (p. 411). Com es propaga? «El soldat infectat havia deixat a fora [del lloc on fou isolat] una munió de gèrmens que no tardà a desenrotllar-se» (p. 414). Algun culpable ha d'haver-hi! «L'odi principal requeia sobre dos metges: Tradino i Senatore Settala, fill del protofísic; fins a l'extrem que no podien ja eixir al carrer sense ésser insultats, quan no apedregats i tot.» «El protofísic Lodovico Settala [...], d'autoritat grandíssima [...], un dia començà a reunir gent al seu entorn cridant que era ell qui mantenia espaordida la ciutat, i tot per donar feina als metges» (pp. 415s). La salut de les persones o altres interessos? «Els maldecaps de la guerra eren per al governador cosa de més urgència: *sed belli graviores esse curas* [però les preocupacions de la

guerra són més greus]» (p. 412). I podríem continuar espigolant-ne fragments.

Però tornem a casa. «L'epidèmia de grip de 1918 també arribà a Moià i afectà els moianesos de manera similar a la resta de pobles i ciutats de Catalunya, d'Europa i del món. Moià tenia aleshores 2.656 habitants i es produïren 123 defuncions entre els tres brots epidèmics.» L'Elvira Permanyer ens ha fet arribar: «La "passa" de la grip de 1918 a Moià, fa cent anys» (*Modilianum*, núm. 59, 2n sem. 2018, pp. 45-88). Un estudi molt ben fet que val la pena de llegir. Explica la tragèdia: el context, què va passar, què es va poder fer, l'assistència sanitària, les víctimes, el paper de les institucions...

Sense sortir de Moià: de quina pesta ens va deslliurar sant Sebastià? Respon en Ramon Tarter: «No ho sabem del cert. El que sí que sabem és que l'església [del sant] es va construir el 1508 per agrair[li]

Fot. C.I.C. – Moià

haver-nos deslliurat d'alguna epidèmia. En aquella època n'hi havia sovint, tot i que per aquestes dates no en conec cap d'especialment destacada. Sant Sebastià va ser declarat patró de Moià el 1676.» Si-gui el que sigui, doncs, cantem els goigs al nostre «màrtir sant, molt singular»:

*De tot mal contagiós
feu fugir l'ombra maligna;
és remei molt sanítós
vostra mirada benigna.*

*El ric vol el vostre empar,
i el qui viu en la indigència:
vulgueu a Jesús pregar
que ens guardi de pestilència.*

*Per Patró us hem reclamat
en hora calamitosa,
quan la pesta ha amenaçat
amb sa urpa verinosa.
No ens negueu jamai l'empar
de vostra dolça assistència.
Vulgueu a Jesús pregar...*

Un treball enriquidor i bonic

Gemma Bernat López, tutora de 4t A de l'Escola Josep Orriols i Roca de Moià

Participar en aquesta 17ena edició del concurs de contes Pilarín Bayés per a totes les escoles de Catalunya va ser una iniciativa dels mestres de cicle mitjà, que es va proposar a nivell d'escola però que finalment es va considerar de participar-hi amb el cicle mitjà: tercers i quarts. Era la primera vegada que l'escola Josep Orriols i Roca es presentava a aquest concurs; per tant, hi havia una certa desconexió i prudència barrejades.

El concurs vol ser un homenatge a aquesta gran il·lustradora vigatana, Pilarín Bayés —segurament la majoria coneixem els seus dibuixos, inclús molts ens hem fet grans observant-los i gaudint-ne— amb la col·laboració de l'equip de Solidaritat de l'Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona.

La temàtica proposada per a aquest curs 2019-2020 era «La diversitat». Des de l'escola també ens va semblar bé la proposta de treballar aquest valor universal: com les diferències, siguin del tipus que siguin, ens enriqueixen i construeixen una societat millor si aprenem a respectar-nos els uns als altres. Per tant, ens hi vam engrescar.

El nostre objectiu principal, tramés als alumnes, era escriure un conte, una història entre tots, intentar donar resposta a les seves curiositats envers la diversitat, posar-les en comú i fer d'aquesta aventura, primer, un treball en equip, cooperatiu i democràtic, i segon, que fos significatiu per a tots. Si guanyàvem seria genial, però alhora era un repte molt difícil, perquè hi participaven moltes escoles. Aleshores el nostre premi era i ha estat aprendre a escriure millor, observant i respectant les diferents i enriquidores aportacions de tots els companys i companyes del grup. Un gran repte, sens dubte! Però els va semblar emocionant de participar en un concurs, i dedicat a la Pilarín Bayés, una persona propera a ells i elles. Tant a l'escola com a la biblioteca havien llegit i vist les seves il·lustracions. Increïble, si més no!

Vam explicar-ho als nens i nenes i la resposta va ser molt positiva. De seguida es van posar a treballar, buscant tipus de diversitats. Vam fer xerrades prèvies amb els alumnes sobre quines diversitats coneixien o de quines volien saber-ne més, fins i tot adonar-se de quantes n'hi podia

haver i que fins aleshores no s'havien tingut en compte.

Quan vam començar el conte, no es va fer només un treball de llengua catalana; era un treball interdisciplinari, com un treball de valors, que és impossible de trobar tan ben programat i motivador en cap editorial, ni passant un vídeo ple d'emocions per a poder començar una xerrada. Fent aquest treball ens vam adonar de la importància d'una escola inclusiva, on tothom ha de tenir cabuda, que ja existeix però en la qual encara cal fer molta feina per a ser justos amb totes les persones. Per exemple, en el llenguatge no sexista. Si llegiu el conte observareu com l'Àlex igualment podria ser un noi o una noia, perquè s'escriu de la mateixa manera tant si és d'un sexe com de l'altre; i, en general, parlàvem de persones, no d'homes i dones.

Va ser una experiència molt maca i quan van saber que havien guanyat el segon premi dins la categoria de cicle mitjà, on se'n donen cinc, van quedar il·lusionadíssims, perquè vam aprendre allò que tan sovint diem alegrement però que no sempre es pot acabar complint: l'esforç té una recompensa! En aquest cas, sí va ser així. Estic molt orgullosa d'aquests nens i nenes que van creure en el que estàvem creant, perquè era i sempre serà el nostre conte. Estiguem o no confinats, aquella notícia ens va donar l'oportunitat de tornar a ajuntar-nos, encara que fos en la memòria dels dies que l'escriuïem.

Un cop saber-nos guanyadors, ens van fer una entrevista en directe per Ràdio 4 a una alumna, l'Ona G., i a mi. Després, pel canal d'Instagram de Solidaritat Sant Joan de Déu (SJD), l'organització va preparar unes lectures diàries a partir del 3 de juny de tots els contes guanyadors,

amb la col·laboració de gent coneguda que voluntàriament es van oferir a llegir-los. El nostre en concret el va llegir el 28 de juny la il·lustradora Cristina Losantos. El 15 de juny per l'Instagram de SJD vam preparar una entrevista per a la Pilarín, van escollir la Lídia S. Ara cada nen, nena i tutora tindrà un exemplar del conte *Artista de colors*, il·lustrat per la Pilarín Bayés.

A més, l'escola, per la seva participació, rebrà la col·lecció de la Pilarín.

El més important que rebem, però és la gran il·lusió d'haver fet un treball tan enriquidor i bonic.

Contes de la diversitat. Ed. Mediterrània, Barcelona, juny del 2020, 132 pp. (Premi Pilarín Bayés, 17).

Artista de colors

Alumnes de cycle mitjà de l'Escola Josep Orriols i Roca de Moià

Hola, em dic Àlex, tinc vint anys i sóc nan.

A les persones afectades pel nanisme sovint ens anomenen persones petites. És un trastorn del creixement dels ossos, tenim menys força als músculs i una alçada menor, les extremitats són curtes respecte al tronc, amb el cap més gros i el front que sobresurt de la cara.

Ara us explicaré la meva història. A catorze anys vaig anar a viure a Deltebre perquè els meus pares van trobar feina a la petroquímica de Tarragona i tota la família vam anar-hi a viure. Per això vaig començar segon d'ESO a l'Institut de Deltebre. Recordo aquell any, d'una banda, amb tristesa perquè deixava enrere l'antic institut, companyes, mestres i amigues. Per l'altra, em sentia feliç perquè començava una nova etapa en la meua vida.

El primer dia de classe quan vaig entrar per la porta principal de l'institut va ser un moment molt crític. Tothom em mirava de manera estranya, guardaven molt de silenci. En entrar a la classe res no va canviar. M'havia de presentar a les companyes i companys. Em tremolava tot el cos i em feia molta vergonya haver de parlar en veu alta davant de tothom, però finalment vaig recordar el que sempre em deia la meua mare a cau d'orella quan em veia nerviós i insegur: «Àlex, en el pot petit hi ha la bona confitura.» Per cert, els meus pares no són nans i la meua germana gran, l'Abril, és nana com jo. Dit i fet, vaig anar al davant de la classe i no sé com vaig començar a parlar, segurament vaig dir moltes coses, perquè quan vaig acabar ja entrava l'altra mestra.

A l'hora del pati no trobava el moment ni la manera d'acostar-me a algú i començar a fer amics, fins que de sobte es va apropar la Núria.

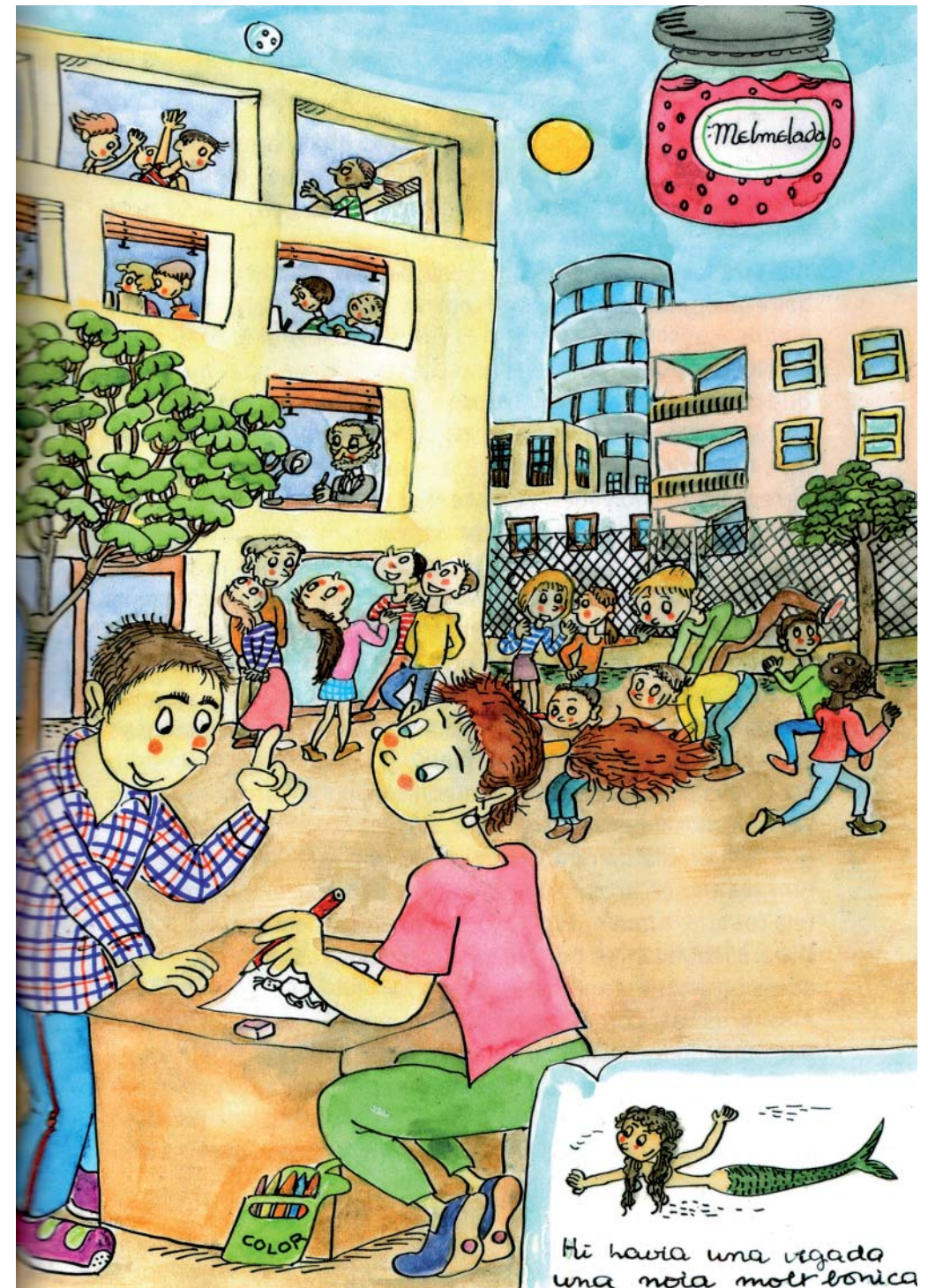
La Núria anava a la meua classe, tenia setze anys, portava els cabells llargs agafats amb una cua, molt despendinats i rossos, els ulls d'un color blau molt intens i de forma allargada com les persones que viuen a països d'Àsia. En definitiva, eren preciosos. El nas era molt petit, igual que les orelles, però la seva boca i llengua eren molt grans. No era gaire alta i tampoc era prima, fins i tot les seves extremitats, braços i cames tampoc estaven gaire proporcionats, però sí, em va semblar molt simpàtica i alegre.

La Núria té la síndrome de Down. Aquest cromosoma de més que genèticament té la Núria la fa ser adorable i divertida, sense complexos. Quantes coses he arribat a aprendre d'ella! El més important és que, si tu no et veus ni et sents diferent, els altres tampoc ho veuen ni ho senten.

Doncs bé, la Núria va començar a parlar amb mi i em va atabalar a preguntes. Volia saber tantes coses que era impossible contestar-li tot en tan poc de temps. Per això, fins gairebé abans de començar les vacances de Nadal, totes les estones de pati vam estar parlant i dibuixant, que és el que més li agrada fer a la Núria. A l'institut li van potenciar molt aquesta habilitat que té, i sap molt de combinar colors. Està feta una artista dels colors, com ella mateixa es defineix.

Dibuixava cors, estrelles, planetes, sols i llunes de molts colors i el que més li agradava era barrejar els colors a la paleta fins que feia un blau intens com el color dels seus ulls. Llavors dibuixava el mar, la platja i tot d'estels volant damunt la sorra. Ho feia tot amb tanta energia i il·lusió que te les contagiava.

Durant les vacances de Nadal, la vaig trobar a faltar molt i totes aquelles estones amb ella...

Dibuix de Pilarín Bayés que il·lustra el conte «Artista de colors» (Contes de la diversitat, Ed. Mediterrània, Barcelona, juny del 2020)

Aleshores vaig començar a escriure; sempre he tingut facilitat per a fer-ho. La mestra de català sempre em deia que ho feia molt bé. La veritat és que des de ben petit m'imaginava escrivint històries de monstres, terrorífiques, per a no dormir, però des que vaig conèixer la Núria em va canviar la inspiració i sovint pensava a escriure contes, històries tan fantàstiques i divertides com els colors dels dibuixos de la Núria.

Aquell Nadal vaig arribar a escriure unes sis històries tan boniques que no veia mai el final del Nadal per poder-les ensenyar a la Núria i saber la seva opinió.

Va començar el segon trimestre; el primer que vaig fer va ser ensenyar a la Núria les meves històries, i el millor és que li van encantar. Sense dir res va agafar el seu bloc de dibuix i les seves aquarel·les portàtils i va començar a fer dibuixos per a les meves històries, va ser com si m'ha-gués endevinat el pensament.

Alhora les companyes i els companys de l'Institut, que s'estimaven molt la Núria perquè realment ella els havia fet estimar-la, deia veritats com un temple i no ofenia mai ningú; tot al contrari, feia la vida a l'insti-tut més fàcil, sense paraulotes, sense in-sults ni menyspreus; es van anar acostant, van començar a llegir les meves històries i a mirar els dibuixos de colors de la Núria.

De cop i volta em vaig trobar envoltat de companyes i companys de classe, vam

començar a parlar, a intercanviar-nos els números dels mòbils, a quedar els caps de setmana a la plaça del poble per xerrar de les nostres coses.

Sense adonar-me'n, formava part d'un grup, perquè, com la Núria, per primera vegada vaig saber veure'm com una persona més i les meves companyes i companys també, i sobretot gràcies a la Núria que mai va tenir prejudicis.

La Núria i jo aquell curs ens vam pre-sentar junts als Jocs Florals del Delta de l'Ebre animats pels les nostres amigues i vam guanyar un premi.

Jo m'hi vaig presentar tots els anys d'institut i vaig anar guanyant premis.

La Núria va continuar la seva carrera d'artista dels colors en una altra escola, però tot i canviar-se de col·legi ens van continuar veient i quedant per a escriure i dibuixar junts.

Ara, després de sis anys, estic a la universitat estudiant per ser un bon es-criptor, el que sempre m'imaginava que volia ser. També treballo alguns dies a la setmana amb la Núria, que és una de les il·lustradores d'una coneguda editorial.

Sóc feliç i per això faig felices les per-sones que estan amb mi i aquestes per-sones també em transmeten felicitat.

Dedico l'escrit a totes les Núries que saben que tothom és diferent i que la di-versitat ben entesa és riquesa per a to-tes.

Versos diversos...

Baltasar Fonts

El poeta Marrec Manyac (Catalunya, 1963) il·lustra molt bé, amb aquest po-ema, la situació del vell Casal del seu poble: un niu de cultura i de sensibili-tat que està a un pas de desaparèixer. Moià, que fins i tot té universitat d'estiu, ha perdut definitivament l'aula del teatre

i l'escenari de tants i tants anys. D'aquí a quatre dies ningú no es recordarà de la funció educativa del Casal i girarem full sense ni saber ben bé per què. Jo ja el dono per perdut.

A tots els qui el recordeu i el vàreu co-nèixer i estimar, *in memoriam*:

Casal d'oblit

Casal, aula magna,
del que fou
i ara és oblit.

Casal enterbolit
per l'espectacle
d'un dolor i una desfeta.

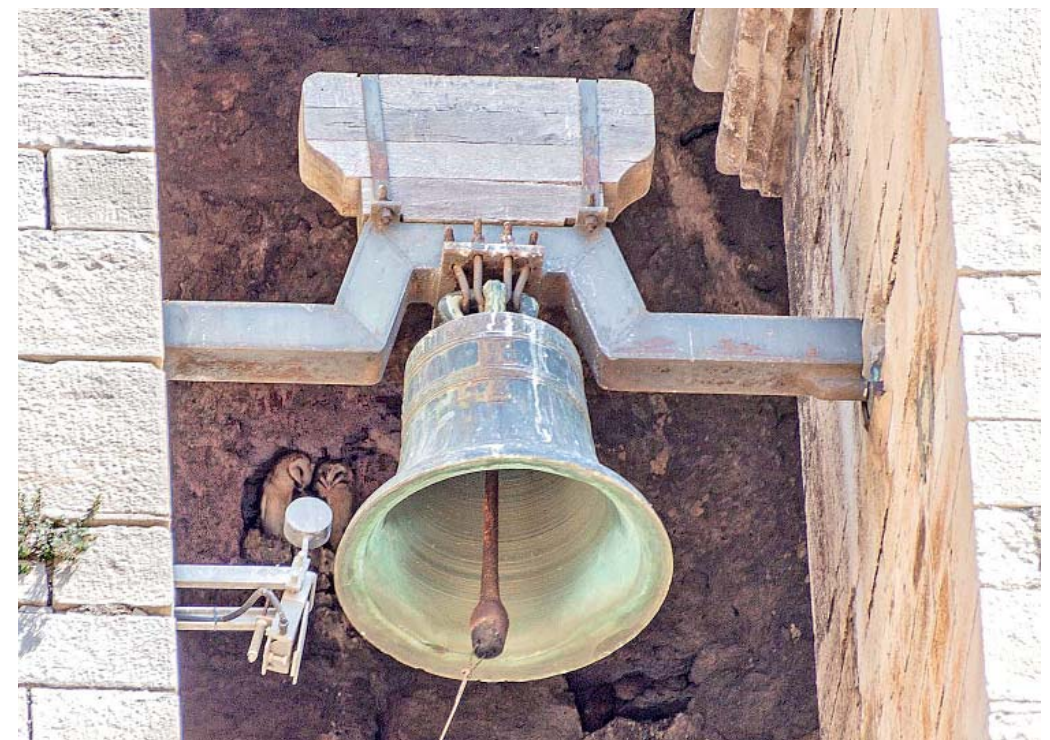
Ningú no s'ha fet responsable
del vell casal d'estil amic
que arrossega els vestigis d'un art
familiar, sincer i sempre exquisit.

Quan mor un teatre,
mor la gent que el ronda.
La condició de la paraula,
ja sense espai, queda somorta.

Casalot desferra, darrer dels actes
de la comèdia humana,
entotsolat, ignot i abaltit
pels silencis greus d'una aula magna.

Fot. C.I.C. - Moià

Òlibes al campanar. Després de molts anys tornem a tenir al campanar una parella d'òlibes. Esperem que hi estiguin tranquil·les (Fot. C.I.C. - Moià)

SUCCESSOS

Tres mossos ferits, dos de gravetat, a Moià

Josep Font

El dissabte 18 de juliol, pels volts de les vuit del vespre, el soroll de sirenes, en diferents tongades, va alertar la població de Moià i feia pressagiar que n'estava passant alguna de grossa, sensació que es va intensificar posteriorment amb l'arribada d'un helicòpter.

Els fets van tenir lloc a la carretera de Vic, al costat de la rotonda. El trasllat —no voluntari— d'una persona malalta a un centre especialitzat va fer que el personal sanitari s'acompanyés d'una dotació dels Mossos. Aquesta persona hauria reaccionat amb calma, en un primer moment, però va atacar la policia amb una arma blanca de grans dimensions, que causà l'amputació de dits d'un dels agents policíacs i ferides de diferent consideració als braços i coll de dos més. Finalment, aquesta persona hauria estat reduïda per un tret d'una arma de foc al canell.

La gravetat de la situació va comportar un gran desplegament d'ambulàncies i d'efectius del cos de Mossos d'Esquadra. L'helicòpter —casualment, pilotat per

un moianès— va traslladar el policia amb les ferides més greus.

En les fotografies publicades es pot observar com també l'alcalde de Moià va ser present al lloc dels fets per recaptar informació. Xavier Rius, periodista col·laborador de la nostra revista, que igualment va ser alertat de la situació, en publicà fotografies i en redactà notícies aquell mateix vespre, compartint amb LA TOSCA la tensió viscuda: «Hi havia molts nervis, entre el personal sanitari i policia, perquè la situació que s'estava vivint era greu, en haver-hi diversos agents ferits. Jo anava identificat com a periodista i feia fotografies amb la càmera i el mòbil, a prou distància. Primer va ser un membre del personal sanitari, que va fer gestos gens amables, i després un agent dels Mossos, que em va amenaçar d'agafar-me el mòbil. Va ser una situació molt tensa.»

Des de LA TOSCA desitgem la recuperació dels agents, de la persona malalta, i donem suport al nostre company periodista.

Efectius dels Mossos i personal del SEM, prop del lloc dels fets (fot. Xavier Rius)

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Imma Petitbò Antúnez
ÒPTICA
OPTOMETRISTA
 Col·legiada núm. 4870

Nova tecnologia per a prevenir la ceguesa

Plaça Major, 8 - Tel. i fax 93 830 12 88
 08180 MOIÀ
www.opticamoia.com

CAL ROS
 productes de la terra

llegums fruits secs olives bolets sarròs
 formatges oli mel melades galetes suc de fruita
 mellàctics cerveses vins cavaes, ...
però sobretot molta pasta!
 C/ Comerç, 9, Moià.

CAL SILLER

NOVETATS MONTSE

Ctra. de Vic, 6 - MOIÀ
 Tel./Fax: 93 830 12 26
calsillermoia@hotmail.com

Confecció de tendals
Capotes per a Jeep
Cortines i decoració
Tapisseria

ESPORTS

Antics futbolistes del C.E. Moià (7) Jaume Valldeoriola i Arisa

Joan Riera

Jaume Valldeoriola, primer jugador per l'esquerra, a la gatzoneta. Amb la família, el dia de l'homenatge

El dia 11 de gener, en el setè partit de lliga jugat a casa, i primer de la segona volta del campionat, entre el C.E. Moià i l'Atlètic Balenyà, que va acabar amb el resultat de 4 a 1, fou homenatjat Jaume Valldeoriola i Arisa.

El Jaume, fuster-ebenista, de vuitanta-quatre anys, va treballar sis anys a cal Graners i quaranta-tres a cal Canet, i entre molts altres mobles va fer els de l'ex-president de la Generalitat, Jordi Pujol i Soley. Ha estat durant molts anys membre de diverses juntes directives d'entitats de Moià. Amb el C.E. Moià va jugar-hi des del 1951 al 1960. El dia de l'homenatge es va presentar al camp amb gairebé tota la família i va rebre un diploma d'agraïment de part del C.E. Moià.

Quan el vàrem anar a convidar, ja ens va explicar moltes coses: «Jo sempre havia jugat de defensa dret. El camp de futbol més antic que recordo era a la Torre del Fum, on hi havia la teuleria del Fum. Era entre l'actual gasolinera del Rovira i Castellnou. Jo era molt petit, però tinc ben present que el camp feia molt pendent. Més tard ja el van fer a la plaça dels Ànecs. Llavors, amb l'ajuda del doctor Vilardell, es va fer el camp a tocar de la carretera de Barcelona. A sota l'alzina que hi ha a l'actual piscina del Club, encara s'hi conserva una pedra amb una placa en homenatge seu. Quan jo vaig començar a jugar era el reserva, i, quan en faltava un, el Gaja, desesperat, m'avisava. Em trobava, a vegades, que és el que m'empipava més, que jo ja estava mig equipat i amb tota la il·lusió per jugar, però llavors arri-

bava el qui faltava i... Ara, quan anàvem a jugar a fora, molts cops érem els onze justos. A les soles de les sabates de futbol d'aquell temps hi havia uns travessers de couro, en comptes dels tacs d'ara. Recordo que el bar del futbol era enganxat a les grades del frontó i el portaven el Quico Pascual —que era un fan del Moià— i la seva germana, la Lluïsa Pascual (que havia treballat a Cal Bou). Jo havia jugat amb l'Oleguer Godó i amb el Miró, que feia de porter. Eren estiuejants. El senyor Pere Godó, pare de l'Oleguer, ja tenia una màquina de fotografiar automàtica. Una vegada ens va retratar a tot l'equip a tort i a dret i un per un. Després de tanta feina es va adonar que no hi havia posat el rodet! Eren senyors de Barcelona que sempre havien col·laborat amb el futbol de Moià; també hi havia els Portabella, els Icart, el Torrents...

Una vegada vàrem anar a jugar a Montesquiu. Si el Montesquiu guanyava era campió. Però vam guanyar nosaltres i els vàrem xafar la guitarra. Llavors ens empaitaven i tot. També havíem anat a jugar a Campdevàrol i a Ribes de Freser.

Però el partit en què vaig debutar va ser al camp del Collsuspina. Jugava, entre altres, amb el Freixenet (de cal Cenç). Encara érem juvenils i no formàvem part del primer equip del Moià. Com que no teníem pantalons curts vàrem sortir a jugar amb calçotets llargs de color blanc, però amb la bragueta cosida. El camp del Collsuspina era entrant a l'esquerra, però més a tocar al carrer Major. Actualment és més avall.»

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

Subscriu-vos a
La Tosca

Continuaré caminant

Manolo Gutiérrez

A les Agudes, el setembre passat

Si fem cas del diccionari, hi ha moltes maneres de definir què és caminar: avançar fent passes, posar un peu davant d'un altre i recórrer una distància... Però caminar va més enllà.

No és la meva intenció ensenyar a ningú què és caminar, ni a caminar, tots ho sabem des que tenim un any, més o menys, i a partir d'aquí ja caminarem tota la vida. Però amb això no en tenim prou, i a poc a poc anem aprenent a coordinar noves habilitats motrius, i aquí s'obre un ventall de possibilitats —caminar, córrer, saltar...— i, quan ja les tenim «perfeccionades», de mica en mica ens anem «complicant», anem més enllà i fins i tot ens podem introduir en el difícil món dels esports.

Quan som petits, normalment comencem fent l'esport que als nostres pares els agrada més, o el que ells han practicat (pot ser qualsevol activitat lúdica o esportiva), ens agradi o no, i no tenim opció d'escollir, però més endavant, en l'adolescència, ens adonem de quin és l'esport o l'activitat física en què tenim més habilitats o aptituds i, ara sí, ja podem escollir, però la majoria continuem fent (o no) l'esport triat quan érem petits. Però anem creixent!, i és aquí quan comença una d'aquestes èpoques en què, per diversos motius (estudis, treball...), ho deixem apartat. Més endavant, ja com a adults i depenent de la nostra situació personal (física, econòmica, laboral, familiar...) molts ho tornem a recuperar i practiquem el mateix esport que fèiem, o n'escollim un altre de nou. Per què no caminar?

Mentrestant, el temps passa i l'edat no perdona. Quan no és una cosa és una altra, quan no és un nap és una col, ara plou, fa fred o fa calor... O aquesta panxeta... Entre excuses i excuses, ens tornem

ganduls i tenim mandra, i a poc a poc ho anem deixant altre cop i, ves per on, arriba una altra època i un dia decidim, per exemple, ajuntar-nos uns quants amics i apuntar-nos al gimnàs més proper: potser és més pràctic o còmode, allà no hi plou ni hi fa fred ni calor i només necessitem uns pantalons o una malla, unes sabatilles d'esport i una samarreta, i tenim tota mena de màquines per a «millorar el nostre cos». I ens tanquem dins d'un edifici! (a més de rascar-nos la butxaca!). Tan bonica que és la naturalesa!

Tot plegat ens anem fent grans, però volem continuar estant en forma i ja no ens importa ensenyar els musclets a la piscina o a la platja: ja estem jubilats! Ara preferim mantenir el millor possible la nostra salut per a poder tenir una millor qualitat de vida. Estem jubilats, quina època més bonica! Us imagineu la quantitat de persones jubilades que caminen cada dia per aquests mons de Déu? Jo sí que ho sé, perquè ho he vist moltíssimes vegades i en molts llocs. De tota la gent que fa el camí de Sant Jaume, cada any (2019) el 18% són jubilats.

Fins ara no anàvem mai a cal metge, però ara sí; surten pegues pertot arreu i toca fer-n'hi cas. El primer que ens diu és que cal moure's i sortir a caminar, és el més fàcil i barat, i és una gran recomanació, però cal buscar uns companys, o anar sol (faig molts quilòmetres sol, i té un encant especial), i tenir molta força de voluntat, perquè sovint ens amaguem darrere d'alguna «malaltia»: «és que em fa mal...», «és que no puc, perquè...», «a mi m'agradaria, però...». I si en comptes de dir-ho ho intentem? I si ho fem realitat? Fora excuses, ens queda poc temps i ho hem d'aprofitar fent el que ens agradi més.

Igual que molta gent, he practicat diferents esports, individuals i d'equip, però quan anem agafant anys t'has d'anar adaptant al teu «nou cos» (la panxeta, l'artrosi...). Això de vegades ens costa

molt reconèixer-ho, però arriba el moment que per nassos i per altres circumstàncies descobrim que caminar pel bosc una, dues, tres... hores, és tant o més divertit que quan érem més joves i fèiem altres esports. Però alerta!, no es tracta de caminar un dia molts quilòmetres (si es pot sí, sempre dependrà del nostre estat de forma) i després estar molts dies asseguts al sofà: hem d'intentar tenir la constància de caminar cada dia, almenys una estoneta.

Caminar no solament ens dona anys de vida, sinó vida per als teus anys (Valentí Fuster).

Hi ha persones jubilades que diuen: «és que jo tinc un hort i...» o «jo vaig a portar i buscar els néts a l'escola...». Sí, molt bé, això és millor que no fer res, però no és el mateix. Caminar és fer un recorregut i un esforç seguit (el metge diu que de trenta minuts a una horeta dos o tres dies a la setmana ja estaria bé) amb fred, calor, fang, pluja, alguna pujada i baixada, perquè això millora la nostra salut.

Podríem dir que hi ha diferents maneres i llocs per a caminar: la cinta (a casa, al gimnàs) —però estem tancats!—, la ciutat —però amb presses, aglomeracions, perills, soroll, estrès...— i pel bosc, amb tranquil·litat, silenci, harmonia, relax... Si tenim la sort de viure en un poble, aprofitem-ho.

Si mirem enrere setanta o vuitanta anys, ens adonarem que caminar era la nostra forma de vida, tot ho fèiem caminant (nens, joves, grans). Doncs si abans ho fèiem tots, per què ara pensem que fer caminades és de vells? No hi estic d'acord, però si és veritat que un cop jubilats ja no hem de mirar el rellotge, tenim tot el temps del món, i com que ja tenim l'aprenentatge i la tècnica feta i no necessitem material ni diners, doncs cada dia sortim a caminar.

Tots sabem que caminar té molts beneficis (si és pel bosc encara més) i tots

són molt importants (per al colesterol, la pressió arterial...). És curios, però sortint en grup de quatre o cinc amics et tornes més tolerant i comprensiu, i mentre caminem podem parlar de tot, encara que tinguem idees i maneres de pensar molt diferents (política, futbol, coses personals...), ens respectem i mai no ens enfadem; si estàs assegut al bar amb la cerveseta a la mà, segur que sí.

Caminant et relaciones més amb altra gent, segur que ens trobem amb més

de sol, núvols, animalets, ocells, fonts, rierols, arbres, flors, bolets..., coses que abans ens passaven desapercebudes en les diferents èpoques o estacions de l'any, no ens hi fixàvem perquè teníem molta pressa i ara ens adonem com de bonica és la natura!

Quan caminem per camins o corriols i sentim el silenci, no pensem si avui em fa mal això o allò, en aquest problema o aquell altre... Vagis sol o acompanyat, només pensem a gaudir d'aquest bonic i relaxant moment.

Perquè caminant sota la boira, la pluja, la calor, el fred, el vent, i deixant les petjades al fang o a la neu, quan de vegades ens «perdem» per un corriol, quan descobrim un nou camí i quan trobem ponts, cases de pagès, coves... i ens abracem als arbres centenaris, això és salut, això és llibertat.

Ens passem tota la vida caminant, però quan ens jubilem és quan caminem més. Hi ha molts camins i tots són diferents, encara que els repetim mai no són iguals, i quan estiguem caminant, moltes vegades cau-

rem però ens aixecarem, ens lesionarem i ens recuperarem, perdrem i guanyarem i més d'una vegada direm «no», però tot això ens fa millors i més forts i continuarem caminant, el temps no para, estem jubilats i podem fer moltes coses i activitats que abans no podíem fer, i podem seguir cometent errors perquè sempre trobem la solució, cap problema! Per això, des d'aquí (amb tota la meva humilitat)

animo tothom, jubilats o no, homes o dones, grans i petits, a sortir a caminar poc o molt, tant si fa fred o calor, tant si plou com si neva. No tingueu mandra! I si pot ser pel

bosc i la muntanya, molt millor!

Els savis japonesos diuen que caminar pel bosc és com una dutxa de salut i de vida. Jo continuaré caminant!

UNA MICA D'HISTÒRIA

El salvament de la imatge de sant Sebastià

Joan Rosell Solé

Joan Rosell Solé neix a Barcelona l'any 1928. Arriba a Moià l'estiu de 1935 i no el deixa fins a la seva mort, el 12 de juny del 2020. Molt amic del meu pare de tota la vida, li agradaven les antigues històries del poble i de la seva gent; tenia una gran memòria. Ha sigut un plaer tenir-lo sempre a prop. A continuació, una de les seves vivències del temps de la guerra, sempre molt interessants. Ens deixa un autèntic moianès de cor. Moltes gràcies, Joan. (Josep Coll i Fonts)

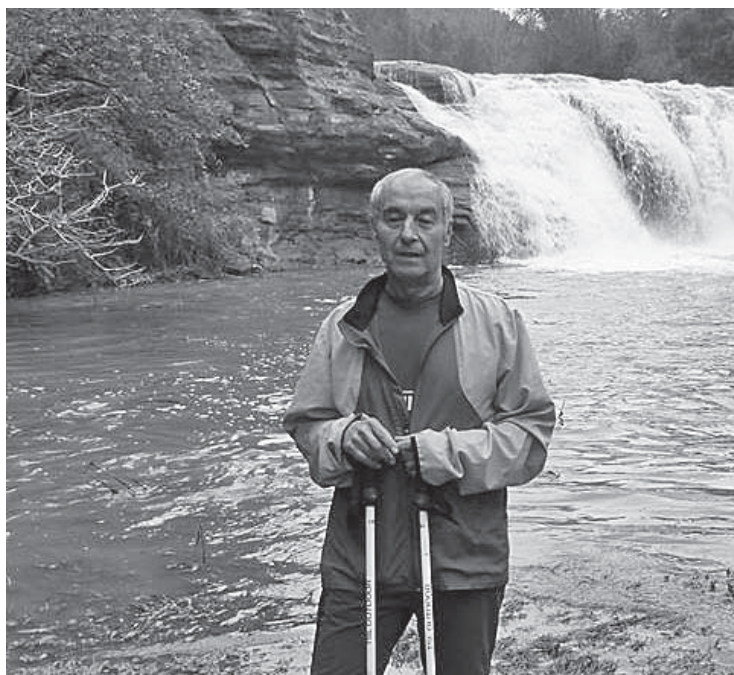
En dies posteriors al 18 de juliol de l'any 1936 es van produir fets com l'assalt i crema d'esglésies i convents per part de grups revolucionaris vinculats a la FAI, que començaren per Barcelona i després continuaren per diferents poblacions de Catalunya. Els temples de la vila de Moià també van ser saquejats i destrossat el seu interior. La parròquia de Santa Maria va sofrir una devastació total del seu magnífic cambril, altar major i capelles laterals. L'any 1937 aquesta parròquia fou convertida en un magatzem de fusta. Carros carregats amb pins procedents de la Fàbrica entraven per la porta lateral per descarregar-los. Els pins eren netejats i convertits en pals per a línies elèctriques, activitat que continuà durant uns quants mesos.

D'altra banda, part de l'església del compatró de Moià, sant Sebastià, va ser

absolutament destruïda per l'acció del foc. A la nau central de l'edifici s'hi amuntegaren cadires, bancs, confessionaris i tota la indumentària per a les celebracions religioses, com també la imatge del sant.

Els meus pares i jo vivíem al capdamunt del carrer de les Joies, on hi havia l'antiga farmàcia. El meu pare va sortir a comprar en una botiga de la plaça de Sant Sebastià, anomenada cal Santaire, i tot seguit s'adonà dels moviments davant l'església i del que estava passant; s'hi acostà i veié la imatge del sant màrtir llençada al pilot de coses per cremar. Seguidament anà a casa, hi deixà la compra, es posà una bata de treballar i se n'anà a la plaça amb la intenció d'endur-se'n la venerada imatge. Estigué observant i, en un moment que aquells homes eren a la sagristia recollint tots els objectes de metall per endur-se'ls en sacs, aprofità l'ocasió per a embolicar la imatge amb la bata i sota el braç pogué emportar-se-la a casa. Durant tot el temps que s'allargà la guerra, l'efígie de sant Sebastià estigué guardada a les golfes de la casa on vivíem, al carrer de les Joies, anomenat, en aquella època, carrer d'Àngel Guimerà, número 23; als baixos hi havia l'esmentada farmàcia.

Al cap de poca estona es va originar un foc més aviat petit davant la porta de l'església i un altre de molt gros a l'interior. El foc de l'interior fou tan violent i assolí tal

Manolo Gutiérrez al Molí d'en Brotons

gent caminant («d'on sou?», «on aneu?», «aquest camí cap on va?»...) i mentre esmorzem asseguts en un marge o en una pedra (i, de tant en tant, també va bé fer un esmorzar de forquilla, eh!), la fem pensar una estona, i que bé que ens ho passem!

Caminant pel bosc et tornes més observador, veus més coses, captes i admires els paisatges, les sortides i postes

temperatura que la cúpula central es desplomà totalment, arrossegant tot el sostre; només quedaren les quatre parets i un pilot de runa. En aquest estat lamentable hi estigué més de quatre anys. Com que era molt difícil la seva reconstrucció, es va decidir d'ensorrar-la del tot, netejar-la de la runa i així donar més amplitud a la plaça. S'alçà un petit monument a sant Sebastià, a fi de recordar que allí hi havia hagut el seu temple.

Alguns moianesos, amics de tota la vida em van animar a escriure un breu relat d'aquests fets perquè en quedés constància en algun arxiu de la vila.

Uns quants mesos després de la guerra vam tornar a Barcelona i el meu pare s'hi endugué la imatge a través de l'ordinari Monsech, àlies Cintet, a fi de portar-la a un restaurador especialitzat perquè hi reparés alguns danys; les fletxes del cos eren trencades i tenia algun petit cop que s'havia de retocar.

Un cop restaurada la imatge, aquesta tornà a Moià.

El meu pare, que coneixia el provincial de l'Escola Pia, s'hi va posar d'acord per a deixar l'estàtua de sant Sebastià a

la comunitat escolàpia, en espera de la seva posterior ubicació definitiva. S'improvisà un lloc al temple escolapi per a exposar-la, acte que es realitzà en el curs d'un ofici solemne amb tota la comunitat.

Va passar bastant temps fins que el temple parroquial moianès no disposà d'un altar per a la veneració del compatró de la vila. Al centre de l'altar s'hi col·locà un pedestal esculpit en marbre, obra de l'escultor Camil Fàbregas, a fi que la imatge tingués més relleu.

Crec que va ser en 1941 que s'organitzà una petita processó per a traslladar la imatge del sant màrtir, des de la plaça del seu nom, baixant pel carrer de les Joies, fins a arribar al temple parroquial i situar la imatge definitivament en el seu nou altar.

Des de l'any 1936 (amb set anys d'edat) no he deixat mai d'anar a Moià, estimo aquesta vila i em considero tan moianès com el qui més.

Per cert, el meu pare es deia Joan Rosell Mazoni.

Nota de la Redacció: Podeu complementar el relat de la salvació i restauració de la imatge de sant Sebastià amb les dades que aporta el *Dietari de Joan Estevanell*, publicat l'any 2010, especialment les pp. 326ss.

Imatge de sant Sebastià, cap a 1900 (fot. Josep Gallés)

MOTRIO

El teu taller amb garantia i compromís

GARATGE GROS-MOIÀ, S.L.

MECÀNICA - ELECTRICITAT - PLANXA - PINTURA

SERVEI GRUES - ASSEGURANCES

Ctra. Manresa, 9-11 - 08180 MOIÀ - garatgegros@gmail.com - www.garatgegros.com

Telèfons 620 881 867 - 938 300 503

Avinguda de la Vila, 24 - T 93 820 91 30 - 08180 Moià

lafruiteriadecalsens@hotmail.com

La teva botiga de fruita i verdura de qualitat i confiança
Servei a domicili

També hi trobareu gran assortit de vins i caves i productes artesans de proximitat

La Fruiteria

...de Cal Sens

DES DE 1854

Pl. Sant Sebastià, 6. 08180 Moià. Barcelona

T. 938 300 220 · ferreteriagrau@cadena88.com

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

ROVIRA
GAS-OILS

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

Tel. 608 93 92 33 Direcció Comercial
 Tel. 722 41 39 44 Gerència
 Tel. 640 25 43 45 Dpt. Comercial
 Tel. 93 170 20 28 Oficines
 Tel. 603 75 63 44 Dpt. Assegurances

GRUP SERVEIS MOIANES SL
 GESTIÓ IMMOBILIÀRIA

Pl. Major, 11
 08180 Moià
 serveisdelmoianes@gmail.com
 www.grupserveisdelmoianes.cat

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
 08180 Moià
 www.clinicadentalmoia.com
 Tel. 93 830 06 98
 Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
 URGÈNCIES
 ORTODÒNCIA
 IMPLANTS

TERESA RAFART
 Perruqueria

Plaça de St. Sebastià, 3 · Moià
 Tel. 93 830 07 07
 www.facebook.com/perruqueriateresarafart.com
 ☎ 652 936 899
 @ mteresarafart@gmail.com
 📶 wifi

- Manicures semi-permanents
- Henna
- Servei de depilació làser mèdic

El Colom
 RESTAURANT

Plaça Colom, 10
 T. 93 830 05 56
 www.elcolom.com
 08180 Moià

JOAN ORDEIX

Joan Ordeix i Manresa
 ELECTRICITAT - ELECTRODOMÈSTICS
 FERRETERIA - LLAUNERIA - CALEFACCIÓ - PINTURES

Avda. de la Vila, 38-40
 08180 MOIÀ
 e-mail: joanordeixsl@gmail.com

Tel. 93 830 00 24
 Mòbil 608 13 74 24

SERVEIS INFORMÀTIC I COMERCIAL

SERINCO
 CENTRE INFORMÀTIC DE MOIÀ S.L.

c/ Sant Josep, 17-19, local 2
 08180 MOIÀ (Barcelona)
 Tel. 938 208 002 - Fax 938 301 138

e-mail: serinco@centreinformaticdemoia.com - www.centreinformaticdemoia.com

Cal Plàcid
 Pastisseria

Plaça Major, 9
 Tel. 93 830 01 21
 MOIÀ

Tel. 93.830.01.21 · Moià

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ
 Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungues, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVINQUIDES

Cristina Homs Fargas N° Colegiada:1456 93.820.91.55 - 659.660.348

PUBLICACIONS

Llibres

Jordi Manent (coord.). *El barrufet gramàtic. Homenatge a Albert Jané*

Barcelona: Base, març-abril 2020. 246 pp.

Miscel·lània dedicada al prolífic gramàtic i escriptor Albert Jané amb motiu dels seus noranta anys. Conté un article de Carles Riera («Albert Jané i el llenguatge científic», pp. 130-142) i un de Josep Ruaix («Jané, un "homenot" de la llengua», pp. 156-160), així com citacions al dibuixant moianès Picanyol. Es va presentar en un solemne acte a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, el 9 de juliol.

Revistes

—**La Calderina**, núm. 23 (maig 2020), amb 40 pàgines a tot color sobre l'actualitat de Calders.

—**Modilianum**, núm. 62 (1r semestre 2020), revista d'estudis del Moianès, amb 80 pàgines d'articles d'història.

—**Cavall Fort**, núms. 1390 i 1391 (2ª quinzena juny i 1ª quinzena juliol 2020), amb l'article divulgatiu «Els noms absurds de la història», de M. Àngels Petit, el poema «Sargantana de paret», de Carles Riera, i dibuixos d'en Picanyol.

—**Full Diocesà**, del 21-6-2020, amb un necrològica del P. Mateu Trenchs i Verdguer, SchP.

—**Llengua Nacional**, núm. 111 (2n trimestre 2020), amb els articles «Una bona gramàtica», de Josep Ruaix, «Influència del mot castellà "suelo" en el mot català "terra"», de Carles Riera, i la ressenya de dos poemaris d'aquest darrer autor, signada per Jacint Torrents.

—**Quaternary International**, 543 (2020), amb l'estudi «Birds and Epipalaeolithic hunter-gatherers in northeast Iberia: the case of the Balma del Gai site», de Ll. Lloveras, R. Salazar, P. Garcia-Argüelles i J. Nadal (pp. 25-33).

Diaris

Regió7

6-6-2020

«Veïns i empreses del Moianès reclamen la millora de la carretera que porta al Vallès. Reivindiquen una actuació global a la C-59, que és de les que registren més accidents mortals o greus».

11-6-2020

«Castellterçol inicia les primeres obres per a la futura ampliació de l'institut escola. S'ha començat a adequar la connexió amb el parc del Bosc de Can Sedó per guanyar-lo com a pati». «La Fura dels Baus homenatjarà el món de la salut amb un espectacle. La companyia crea un segon muntatge "sorpresa" també en el marc del Cruïlla XXS».

15-6-2020

«El filòleg Carles-Jordi Guardiola inventaria els primers llibres impresos a Manresa. El Centre d'Estudis del Bages penja al web el treball sobre les edicions dels Abadal».

16-6-2020

«Mor un veí de Calders de 67 anys en un accident quan feia una excursió al Pedraforca. La víctima és Manel Torra, que feia uns quants anys que vivia al poble amb la seva dona».

18-6-2020

«La Fura dels Baus portarà a Igualada l'espectacle benèfic "Nova normalitat"».

21-6-2020

«100 dies en 35 visions. Representants de la política i la societat de la Catalunya Central relaten com han viscut la pandèmia», entre els quals figura Marta Fàbrega, directora del Museu de Moià i de les Coves del Toll. «Estic compromès amb l'escola, és amb qui em vaig casar», entrevista de dues pàgines a Marian Baqués Trenchs, pare escolapi de la comunitat de Moià i doctor en Ciències de l'Educació.

BREUS

Bon acolliment de la formació en línia

Consorci i Consell Com. del Moianès

Donada la situació fruit del Covid-19 i l'estat d'alarma, des del Consorci i el Consell Comarcal del Moianès s'ha fet una aposta per poder continuar oferint formació al Moianès de manera no presencial. Des del mes de maig s'han programat vint-i-dues accions formatives destinades a persones, empreses i emprenedors, amb 307 persones participants, un nombre molt elevat, pel qual podem dir que la

LA VANGUARDIA

13-6-2020

«L'alcalde del golf i les espartenyas», pàgina dedicada a Dionís Guiteras. També s'hi destaquen les següents frases: «Va començar a treballar d'aprenent de manyà i en els anys noranta va muntar una empresa de productes ecològics» i «Fa gairebé un any el pacte de JxCat amb el PSC va deixar l'alcalde de Moià, d'ERC, sense la presidència de la Diputació de Barcelona».

2-7-2020

«La Fura dels Baus obre els actes de l'any dedicat a Enric Miralles. Diferents actes recordaran els 20 anys de la mort de l'arquitecte».

ara

29-6-2020

«Llums i ombres sobre "els espies" Bernard Hilda i Joseph Kessel», signat per l'historiador Xavier Juncosa.

implantació de la formació *on-line* ha tingut molt bon acolliment. Les formacions destinades a empreses i sector turístic i comercial s'han centrat en l'adaptació a la nova situació fruit del Covid-19 com són la venda en línia, temes legals i jurídics, ajudes i prevenció de riscos laborals. Les formacions per a les persones han treballat aspectes relacionats amb la millora de l'ocupabilitat, manipulació d'aliments, capacitat en xarxes i internet, informació sobre ajudes relacionades amb habitatge i cultura... Veurem la viabilitat de combinar formació presencial i en línia a partir del

setembre i, com sempre, ens intentarem adaptar a les circumstàncies, amb l'objectiu de continuar oferint serveis, no sols relacionats amb la formació pròpiament dita, als usuaris i usuàries del Moianès.

Col·lecció Thomas Casajuana
Maria Àngels Petit i Mendizàbal

El propassat 17 de juliol l'IPHES (Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social), que duu a terme els darrers anys les excavacions arqueològiques a la cova de les Toixoneres, va donar la notícia d'haver dipositat la Col·lecció Thomas Casajuana al Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Aquesta col·lecció era constituïda per nombroses restes d'ós de les caveres procedents de la cova del Toll. Thomas, enginyer, naturalista i espeleòleg, fou juntament amb el geòleg Fernández de Villalta i l'arqueòleg Serra Ràfols els que iniciaren les excavacions a la cova del Toll en els anys cinquanta del segle XX. Abans de morir, Josep M. Thomas va decidir que la seva col·lecció pas-

sés a mans de l'IPHES per al seu estudi i restauració, i així fou. Un cop estudiada i restaurada pels arqueòlegs Jordi Rosell i Florent Rivals, l'IPHES ha retornat a la filla de Thomas les restes. La família ha decidit que fossin dipositades al museu barceloní abans esmentat.

L'Esplai informa
La Junta de l'Associació

La Junta de l'Esplai està treballant telemàticament amb la coordinadora de la Fundació La Caixa per tenir-ho tot preparat per si es pot obrir el mes de setembre i veure quins cursos es poden organitzar. Serà una tasca complicada, hi ha cursos amb molts socis apuntats i si s'ha de guardar la distància de seguretat caldrà reduir l'aforament de la sala polivalent. Algunes activitats queden suspeses sense calendari de reactivació, com ara la petanca, els jocs de taula, etc. Per a tot plegat, caldrà comptar amb l'autorització del Departament de Salut, la Fundació i, molt especialment, el Covid-19.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Anuk Padrós Catalan, fill d'Arnau i d'Iraïla, dia 22 de maig.
Greta Picañol Catalan, filla d'Edgar i d'Hada, dia 6 de juny.
Alexandru Marian Brici, fill de Dumitru Ioan i de Cosmina Daniela, dia 2 de juliol.

Defuncions

Maria Prat Rovira, de noranta-dos anys, vídua d'Isidre Serracarabassa Rovira, dia 6 de maig.
Julián Soler Rabasa, de vuitanta-nou anys, dia 4 de juny.

Josep Bové Marcé, de vuitanta-quatre anys, dia 6 de juny.
Josep Cirera Rius, de noranta-un anys, dia 12 de juny, al Ferrol (Galícia).
Agustina Cantó Vives, de vuitanta-nou anys, vídua de Ramon Puigdomènech, dia 13 de juny, a Vilassar de Dalt.
María Angustias Castro Mellado, de vuitanta-sis anys, dia 5 de juliol.
Pere Soler Viñals, de noranta-tres anys, dia 10 de juliol, a Valls.
Paquita Medina Sánchez, de noranta-nou anys, vídua del Dr. Emiliano Morán, dia 11 de juliol.

NECROLÒGIQUES

A. Cantó i M. Aliberch, al Casal, l'any 1966

En l'adéu de l'Agustina Cantó
Montserrat Aliberch Fàbregas

Estimada Agustina: Dins la teva faceta de poetessa i escriptora vull fer especial menció de la teva obra de teatre *La taverna de l'encís*, estrenada al Casal de Moià el 19 de març de 1966 i dirigida pel teu germà Pere, de la qual tinc molts bons records. Va ser un honor per a mi, bàsicament com a persona implicada, quan, acabada la representació que havies seguit des de la platea, em van demanar que et baixés a buscar i et fes pujar a l'escenari per a rebre el reconeixement del públic que tenies molt ben merescut. Vas dubtar una mica, però finalment hi vas accedir. La fotografia recull el moment.

Recordo que quan escrivies l'obra em vas dir que ho feies pensant en qui et faria cada un dels personatges i em vas proposar fer el de l'Alba, la protagonista, que vaig acceptar encantada.

El teatre va estrènyer més la nostra relació, que ja teníem pel fet de ser pràcticament veïnes i per venir a comprar a la botiga dels teus pares, cal Soldevila del carrer de les Joies.

Gràcies per la teva amistat i per les bones estones passades amb el teatre. Sempre et recordaré. Reposa en pau.

Adéu a la nostra col·laboradora Agustina Cantó
Josep Ruai i Vinyet

El propassat dissabte dia 13 de juny va morir, a Vilassar de Dalt (Maresme), a l'edat de vuitanta-nou anys, la nostra veterana col·laboradora Agustina Cantó i Vives.

Havia nascut a Moià, al carrer de les Joies, número 17, el dia 14 d'abril de 1931 (precisament el dia en què es proclamà la II República espanyola), filla de Ramon Cantó i Soldevila i d'Irene Vives i

Sansalvador. A la planta baixa de la casa hi havia una botiga anomenada, per l'ascendència materna del pare de l'Agustina, cal Soldevila. El pare exercia professionalment com a corresponsal de banca i, vocacionalment, es dedicava a la música, de manera que dirigia, des de l'any 1920, l'orquestra Ideal Jazz, tocant-hi especialment la trompeta; també dominava el piano. A més, col·laborava intensament amb la Creu Roja local.

L'Agustina es formà al col·legi de les Germanes Carmelites de la Caritat (avui més aviat conegudes com a Vedrunes,

d'un dels cognoms de la santa fundadora) i seguí estudis de piano al Conservatori de Manresa.

El dia 25 de maig de 1956 es casà, a Montserrat, amb Ramon Puigdomènech i Mas, natural de Collsuspina i professionalment aparellador (avui en diem enginyer de la construcció). Primerament van viure a Moià mateix, on nasqueren llurs dos fills, Alba i Carles, que, posteriorment, els donaran tres néts. Després visqueren una temporada a Manresa i, ja definitivament, a Barcelona (al carrer Major de Sarrià), si bé mai no deixaren de venir a la nostra vila, on posseïen una torre a la carretera de l'Estany.

L'esmentat pare, Ramon Cantó, va morir prematurament, l'any 1952, i com a conseqüència es desfèu l'orquestra que dirigia. Més tard moriren la mare, Irene Vives, i l'any 2008 el germà petit de l'Agustina, Pere (el qual, deixeu-me afegir com a anèdota personal, fou el primer que em va auxiliar quan, en un banal accident a davant de casa meva, al carrer de Sant Antoni, em vaig trencar un menisc). També, molt més recentment (concretament l'any 2017), morí el seu marit. A partir de llavors, i amb les xacres pròpies de l'edat, l'Agustina passà a residir a Vilassar de Dalt, prop del domicili de la seva filla Alba.

Però la figura de l'Agustina ens interessa sobretot per la seva vinculació amb la nostra revista, LA TOSCA, fundada l'abril de 1947 per Mn. Josep Estevadeordal. Doncs bé, ella començà a col·laborar-hi des de l'octubre de l'any 1961 fins a pràcticament la seva mort (exactament, el seu darrer escrit hi sortí el juny de l'any passat, 2019).

Fins al desembre de l'any 1980 hi publicava els seus articles amb el pseudònim d'Eva i en castellà (no havia pogut aprendre el català a l'escola), excepte quan escrivia poesies, que ho feia en català (ja que les coses més íntimes és difícil dir-les en una llengua que no sigui la materna). Així hem trobat poesies seves entre 1962 i 1976. Va deixar estar el pseudònim i començà de publicar els seus articles amb el seu nom real a partir del desembre de 1980 i es passà ja definitivament al català el setembre de 1983 (permeteu-me de

Agustina Cantó (fot. OPPO Reno)

dir entre parèntesis que, si no em falla la memòria, l'Agustina va fer uns cursos de català, aquells anys, i, a l'hora de l'examen, jo mateix vaig examinar-la de la part oral, a Barcelona, en nom de l'organisme que aleshores s'anomenava Junta Permanent de Català). Els seus escrits eren generalment de tipus memorialístic, és a dir, evocant records de temps passats, però també opinava sobre temes d'actualitat. D'altra banda, va redactar uns treballs de

caràcter històric, entre 1995 i 1998, amb el títol de «La Creu Roja moianesa» (ja he dit que el seu pare fou un membre destacat de l'assemblea local d'aquesta entitat benèfica). En conjunt, va col·laborar assíduament amb LA TOSCA durant gairebé cinquanta-vuit anys. Els articles que hi publicà, doncs, són una infinitat. A més, hi va ser entrevistada en el número de març de 1971.

A part de la seva col·laboració amb el nostre butlletí local i comarcal, l'any 1966 el grup escènic del Casal Parroquial de Moià va estrenar la seva obra *La taverna de l'encís*. També col·laborà amb articles o poesies en *El Matí digital*, signant com a Tina Cantó. Aquesta col·laboració va començar l'any 2009, amb una periodicitat gairebé setmanal, fins al 16 de novembre del 2018; en total, sumen 227 escrits. Probablement, va escriure altres obres, però no sabem que hagin estat editades o representades.

Personalment, deixeu-me remarcar que el seu pare i el meu tenien una gran amistat, perquè tots dos tocaven en l'orquestra esmentada abans. Recordo que, en la meua infantesa, el meu pare (que tocava el trombó de vares i, si convenia, el fiscorn), tot sovint, als vespres, deia: «Me'n vaig a assajar a cal Soldevila.» I moltes vegades els havia vist actuar en balls (al local anomenat popularment «el Círcol» que hi havia a l'actual avinguda de la Vila), en processons, en festes de poblacions veïnes, etc. En Ramon Cantó escrivia un dietari, que conservava l'Agustina, on es recullen comentaris sobre vivències, impressions i notícies del moment. Per tant, els nombrosos articles d'ella sobre temes moianesos, sumats al dietari del seu pare, ens permeten de projectar una mirada al Moià de gran part del segle XX i principis del XXI. I encara més personalment, permeteu-me que us confessi que vaig tenir el privilegi, durant uns trenta-sis anys, de revisar els seus

articles de LA TOSCA, cosa que ella agraià molt, sense que mai es queixés perquè li havia canviat alguna cosa; al contrari, m'esperonava a fer-ho i sempre estava d'acord amb els meus retocs. Era, doncs, una dona de bon tracte, humil i dòcil.

D'altra banda, era una persona molt sensible, enamorada de Moià i les seves tradicions, com també profundament religiosa. Precisament el seu primer article, titulat «El gángster», tracta el drama d'una mare que té un fill delinqüent que és abatut en un intent de robatori i que, tot morint, invoca la seva progenitora, la qual, passant sovint per l'indret de l'incident, acabava resant un parenostre pel seu desgraciat fill. Quant al seu darrer article publicat per LA TOSCA, es titula «L'amistat» i acaba així: «L'amistat és un tresor. Cal amor i comprensió.» Doncs aquest podria ser el seu testament espiritual: preguem pels desgraciats, conreem l'amistat, estimem i compreguem-nos.

Les exèquies se celebraren a l'església parroquial de Santa Maria de Moià, temple que ella venerava, el dilluns dia 15 de juny a la tarda, presidides per Mn. Carles Riera i concelebrades pel P. Marian Baqués i el qui signa, com també amb la presència del senyor rector. Malgrat les limitacions degudes a l'estat de pandèmia, foren solemnes, amb diverses interpretacions musicals, amb recitació de poesies de la finada, amb la lectura d'un text d'un servidor i amb unes paraules finals del seu fill Carles. El recordatori contenia una emotiva composició poètica de l'extinta, a més d'una fotografia del carrer de les Joies. Finalment les seves despulles foren enterrades al cementiri de Moià.

Al cel sia la nostra compatriàcia, l'escriptora i poetessa «Eva» o, més realment i definitivament, l'Agustina (o Tina) Cantó i Vives, nascuda i crescuda a cal Soldevila de Moià. I el nostre sincer condol als seus familiars.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

JUNY 2017

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	19,4	10,3	14,9	1	2	7	SW	85,8	
De l'11 al 20	20,2	12,3	16,2	1	2	7	W	40,6	
Del 21 al 30	26,2	16,2	21,2	8	0	2	SW	0	126,4

COMPARATIVA JUNY 1920 - 2020

	Juny 1920	Juny 2020
Mitjana de les màximes	23,4	21,9
Mitjana de les mínimes	12,8	12,9
Temperatura mitjana	18,1	17,4
Màxima absoluta	32,0	27,4
Mínima absoluta	7,0	8,1
Pluja mensual	131,7	126,4
Pluja màxima en un dia	54,5	32,2
Dies de pluja	10	14

Junys més plujosos des del 1913: 1920 i 2008: 131,7 l.; 2011: 109,4 l.; 1922: 107,5 l. Aquest juny del 2020 ha plogut més dies (14) que els anys mencionats. En canvi la quantitat d'aigua caiguda el dia que va ploure més d'aquests anys és el segon inferior: el 26 de juny del 2008 van caure 24,8 litres, i el dia 7 d'aquest 2020 en van caure 32,2. Podem dir que ha plogut més dies però que no ha fet cap patac d'aigua important.

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoia, i al Facebook: Meteo.Moia.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **27 d'agost**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: ALBERCOCS, CIRERES, FIGUES, KIWIS, LLIMONES, MADUIXES, MELONS, MORES, NECTARINES, PERES SANT JOAN, PINYES, PRÉSSECS, PRUNES, SÍNDRIES.